

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TR, Balıkesir University, Institute of Health Sciences

SPOR YAPAN VE YAPMAYAN LİSE
ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARI
İLE ÇOKLU ZEKÂ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YL-22.16

ALİ OSMAN FERİK

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Bilim Alan Kodu: 130105

BALIKESİR
2022

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**SPOR YAPAN VE YAPMAYAN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK
BAŞARILARI İLE ÇOKLU ZEKÂ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
YL-22.16

ALİ OSMAN FERİK

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. DR. AHMET HAKTAN SİVRİKAYA

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Bilim Alan Kodu: 130105

Proje No: 2021/023-Balıkesir Üniversitesi BAP

BALIKESİR
2022

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı çerçevesinde
Ali Osman FERİK tarafından yürütülmüş ve tamamlanmış olan
“Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları İle Çoklu Zekâ
Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”

başlıklı tez çalışması,

Balıkesir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
ilgili maddeleri uyarınca aşağıdaki jüri tarafından

YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 18/03/2022

TEZ SINAV JÜRİSİ

Prof. Dr. Şebnem ŞARVAN CENGİZ
Manisa Celal Bayar Üniversitesi
(Başkan)

Doç. Dr. Ahmet Haktan SİVRİKAYA
Balıkesir Üniversitesi
Üye (Danışman)

Doç. Dr. Mehmet YANIK
Balıkesir Üniversitesi
Üye

Yukarıdaki Yüksek Lisans Tezi,
sınav jüri üyeleri tarafından imzalanarak 12/04/2022 tarihinde teslim edilmiştir.

Prof. Dr. Osman İrfan İLHAK
Enstitü Müdürü

BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıpları kabullendiğimi **beyan ederim.**

11 / 04 / 2022

İmza

Ali Osman FERİK

İTHAF

Kıymetli Aileme...

Oğullarım Alperen ve Hasan Tuna'ya...

TEŞEKKÜR

Balıkesir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda danışmanlığımı yapan, tez çalışmam boyunca yardımlarını esirgemeyen kıymetli hocam Doç. Dr. Ahmet Haktan SİVRİKAYA'ya, veri toplama aşamasında bana yardımcı olan arkadaşım Muhsin KILIÇ'a, tezin istatistiksel çalışmalarına olan katkılarından dolayı Dr. Öğr. Üyesi Mehmet DEMİRBAĞ hocama, çalışmam boyunca iyi niyetini, sabrını ve yardımlarını gördüğüm Dr. Öğr. Üyesi Ahmet UYSAL hocama teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Tez çalışma sürecinde gösterdiği sabır, özveri ve destekleri için aileme ayrıca teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
İÇİNDEKİLER	i
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ	v
ŞEKİLLER DİZİNİ	vi
TABLolar DİZİNİ	vii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Cümlesi.....	4
1.1.1. Alt Problemler	5
1.2. Sınırlılıklar	5
1.3. Sayıtlılar.....	6
1.4. Hipotezler.....	6
1.5. Araştırmanın Önemi	6
1.6. Araştırmanın Amacı.....	7
2. GENEL BİLGİLER	8
2.1. Spor Kavramı	8
2.1.1. Sporun Tanımı.....	9
2.1.2. Spor Önemi	9
2.1.3. Sporun Amacı	10
2.1.4. Sporun Yararları.....	11
2.2. Başarı Kavramı	11
2.2.1. Akademik Başarı	12
2.2.2. Akademik Başarıyı Etkileyen Etmenler	12
2.3. Zekâ Kavramı	13
2.3.1. Çoklu Zekâ Kuramı.....	14
2.3.2. Çoklu Zekâ Kuramının İlkeleri	15
2.3.3. Çoklu Zekâ Alanları ve Özellikleri	15
2.4. İlgili Araştırmalar	19

3. GEREÇ VE YÖNTEM	22
3.1. Araştırmanın Modeli.....	22
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	22
3.3. Veri Toplama Araçları.....	24
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	24
3.3.2. Çoklu Zekâ Envanteri.....	24
3.3.3. Akademik Başarının Ölçülmesi.....	26
3.4. Araştırmanın Bağımlı Bağımsız Değişkenleri.....	27
3.5. Verilerin Toplanması.....	27
3.6. Verilerin Analizi.....	27
3.7. Araştırmanın Etik Yönü.....	29
4. BULGULAR	30
5. TARTIŞMA	47
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	53
6.1. Sonuçlar.....	53
6.2. Öneriler.....	53
KAYNAKLAR	55
ÖZGEÇMİŞ	63
EKLER	64
EK-1: Etik Kurul Kararı.....	64
EK-2: Kişisel Bilgi Formu.....	65
EK-3: Veli İzin Belgesi.....	66
EK-4: Öğrencilere Yönelik Çoklu Zekâ Alanları Gözlem Formu.....	67
EK-5: İl Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Dilekçesi.....	69

ÖZET

SPOR YAPAN VE YAPMAYAN LİSE ÖĞRENCİLERİN AKADEMİK BAŞARILARI İLE ÇOKLU ZEKÂ DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışmada, spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin akademik başarıları ile çoklu zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada ilişkisel araştırma yöntemlerinden tarama (survey) modeli kullanılmıştır.

Bu araştırmanın evrenini Balıkesir ve Bursa il merkezinde bulunan liselerde 2020-2021 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 10. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise Balıkesir ve Bursa'daki 6 farklı lisenin 10. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya 310'u kız ve 196'sı erkek olmak üzere toplam 506 öğrenci ile katılmıştır. Verilerin toplanmasında "Çoklu Zekâ Envanteri", "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Akademik başarı değişkeni için ise öğrencilerin yılsonu genel not ortalamaları tespit edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 23.0 "Statistical Package for the Social Sciences" programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde Bağımsız Örneklem T Testi; ANOVA; Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi yöntemlerinden faydalanılmıştır.

Çalışma sonucunda çoklu zekâ alanları ile cinsiyet değişkeni arasında sadece mantıksal/matematiksels zekâ boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu; okul türü ve branş değişkenleri bakımından ise anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Spor yapmanın tüm zekâ boyutları için anlamlı bir değişken olduğu, öğrencilerin akademik başarı düzeyleri ile çoklu zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi, çoklu zekâ kuramı, eğitim, spor.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC SUCCESS AND MULTIPLE INTELLIGENCE LEVELS OF HIGH SCHOOL STUDENTS WITH AND WITHOUT SPORTS

In this study, it was aimed to examine the relationship between the academic achievement and multiple intelligence levels of high school students who do and do not play sports. For this purpose, survey model, which is one of the relational research methods, was used in the study.

The population of this research consists of 10th grade students studying in high schools in Balıkesir and Bursa city center in the 2020-2021 academic year. The sample group consists of 10th grade students from 6 different high schools in Balıkesir and Bursa. A total of 506 students, 310 girls and 196 boys, participated in the study. "Multiple Intelligence Inventory" and "Personal Information Form" were used to collect data. For the academic achievement variable, the end-of-year grade point averages of the students were determined. SPSS 23.0 "Statistical Package for the Social Sciences" program was used in the analysis of the data. Independent Samples T-Test in the analysis of data; ANOVA; Pearson Product Moment Correlation analysis methods were used.

As a result of the study, there was a statistically significant difference only in the logical/mathematical intelligence dimension between the multiple intelligence domains and the gender variable; It was determined that there was no significant difference in terms of school type and branch variables. It has been determined that doing sports is a significant variable for all intelligence dimensions, and there is a significant difference between students' academic achievement levels and multiple intelligence areas.

Keywords: *Physical education, multiple intelligence theory, education, sport.*

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

ÇZK	: Çoklu Zekâ Kuramı
GANO	: Genel Akademik Not Ortalaması
MÖ	: Milattan Önce
IQ	: Intelligence Quotient (Zekâ Katsayısı)
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	: Türk Dil Kurumu

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 3.1. Çoklu Zekâ Değişkenine İlişkin Histogram Grafiği.....	28
Şekil 3.2. Akademik Başarı Değişkenine İlişkin Histogram Grafiği.....	28

TABLolar DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 3.1. Araştırma Grubunun Kişisel Özelliklerine İlişkin Bulgular.	23
Tablo 3.2. Çoklu Zekâ Envanteri Ortalama İçin Puan Aralığı Değeri.	25
Tablo 3.3. Çoklu Zekâ Envanteri Ve Alt Boyutları'nın Cronbach Alpha Güvenirlik Analizi Sonuçları.....	25
Tablo 3.4. Akademik Başarı İçin Puan Aralığı Değeri.....	26
Tablo 3.5. Normallik Testi Sonuçları.	29
Tablo 4.1. Öğrencilerin Cinsiyetleri İle Çoklu Zekâ Düzeylerinin Bağımsız Gruplar t Testi Analizi.....	30
Tablo 4.2. Öğrencilerin Çoklu Zekâ Düzeylerinin Öğrenim Gördükleri Okul Türü Açısından Betimsel Analiz ve Varyansların Homojenliği Testi Sonuçları.....	33
Tablo 4.3. Öğrencilerin Çoklu Zekâ Düzeylerinin Öğrenim Gördükleri Okul Türü Açısından Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.	37
Tablo 4.4. Öğrencilerin Spor Yapıp Yapmama Durumları ile Çoklu Zekâ Düzeylerinin Bağımsız Gruplar T Testi Analizi.	39
Tablo 4.5. Spor Yapan Öğrencilerin Branş ile Çoklu Zekâ Düzeylerinin Bağımsız Gruplar t Testi Analizi.....	42
Tablo 4.6. Öğrencilerin Akademik Başarıları ile Çoklu Zekâ Alanları Arasında Korelasyon Analizi Sonuçları	45

1. GİRİŞ

Yeryüzünün gerek fiziksel gerek zihinsel yetenekleri bakımından en seçkin varlığı olan insan, sağlığını korumak ve yaşamını devam ettirmek için hareket etme ihtiyacı duymaktadır. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler her ne kadar gündelik yaşamı kolaylaştırmış, insanlara zaman kazandırmış olsa da bu gelişmelerin durağan bir yaşam biçimine neden olduğu düşünülmektedir.

Bilhassa genç kitlelerin son zamanlarda büyüyen ve yayılan teknolojinin etkisi altına girmesi, sedanter bir hayat sürmelerine sebep olmuştur. Bu hayat tarzı da kitleleri enfeksiyonel olmasa da pek çok hastalığa yakalanma tehlikesi ile karşı karşıya bırakarak global bir sağlık sorununa neden olmuştur (Laird vd., 2018).

Spor; beden ve ruh sağlığı için vazgeçilmez bir aktivitedir. Zihinsel ve fiziki açıdan daha sağlıklı nesiller yetiştirebilmek ancak spor ile mümkündür. Yapılan sportif etkinliklerin daha nitelikli ve kaliteli öğrenciler yetiştirilmesinde olanak sağladığı düşünülmektedir (Kahn, 1984).

Sportif ve fiziksel hareketlilik gerektiren etkinlikler, kitlelerin büyük kısmının dikkatini ve ilgisini çekmektedir. Spor aynı zamanda sağlıklı ve hareketli hayatın imgesi olarak kabul edilmektedir. Yaygın olarak spor zinde bir yaşamı destekleyen kaliteli zaman geçirmek için yapılan bir faaliyet olarak görülse de, sadece bu faaliyette bulunan ya da bu faaliyeti izleyen kişiyi değil bu faaliyetleri düzenleyen toplumsal politik ve iktisadi pek çok sahada boy göstererek tesir etmektedir (Solmaz ve Aydın, 2012). Spor bireyin hem fiziksel ve zihinsel yönden yaşam kalitesini artıran hem de toplumsal davranışlarını tanzim eden bir vakadır. Diğer bir deyişle spor bedensel ve ruhsal bir bütün olan insanı psikolojik ile fizyolojik bakımdan destekleyip geliştirerek özgüvenli toplumların oluşmasını sağlar. Toplum oluşturarak insanları entegre ederek toplumların dağılmasının önüne geçer (Yetim, 2014).

Sporun tarihine baktığımızda hemen hemen yirmi beş asırlık bir geçmişe sahiptir. Zaman içinde sporun birçok tanımı yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları yetersiz, bazıları da geçersiz sayılmış olmasına rağmen her tanımı savunan birileri olmuştur (Kılıcıgil, 1998). Spor duygu ve davranışlar ile birlikte ruhsal yönden bir bütünlük oluşturarak insanın zinde kalmasını sağlayan toplumsal bir olgudur (Şahinler ve Ersoy, 2019).

Spor kavramı günlük yaşantımızda sürekli duyduğumuz bir olgudur (Alpman, 1972). İnsanoğlu tarafından ortaya çıkarılan spor, geliştirilen, tanzim edilen ve aynı zamanda etkin ve hareketli durumda olan olgudur. Sporun dinamik yapısı onu suni kılarken hareketli olmak için ihtiyaç duyulan maharet ve oyun yeteneği doğaldır denebilir (Okur, 2012). Sportif etkinlik, yalnızca bedensel bir aktivite değil, kişinin duygusal, toplumsal ve sosyal bakımdan da gelişim göstermesi için oldukça önem arz eden toplumsal bir olgudur (Küçük ve Koç, 2015).

Çağdaş toplumların meydana getirilmesinde büyük bir rol oynayan spor, bunu insanların fiziksel ve duygusal gelişimine etki yaparak onların belirlenen ortak amaçlara uygun davranışlar sergilemelerini sağlayarak gerçekleştirmektedir (Yetim, 2000). Muasır bir eğitim anlayışı doğrultusunda, eğitim ile kazanımların sağlanması, bireylerin bedensel ve zihinsel eğitimi ile mümkün olacaktır (Güneş, 2002). Spor, insanoğlunun gözlerini hayata açtığı andan itibaren başlayarak bireyin yaşamına girmekte ve çocukların yetiştirilmesinde en ideal, en önemli ve en etkin eğitim metodu olarak düşünülmektedir (Aydoğan vd., 2015). Spor, pedagojik anlamda bireyi bedensel, ruhsal ve zihinsel yönleriyle eğiten bir araçtır (Yazıcı, 2014). Eğitim bütün olarak ele alındığında sporun yeri yadsınamaz bir gerçektir (Çobanoğlu, 1992).

Spor aktiviteleri sırasında arkadaşları ile işbirliği yapan, sorumluluklarını yerine getiren, kurallar içerisinde hareket eden ve fiziksel yeteneklerini fark eden çocuklar, okullarına ve toplum hayatına son derece iyi adapte olabilmektedirler. Bu sebeple aktif olan çocuklar fiziksel etkinliklerin stresi azaltıcı, ruh halini iyileştirici ve rahatlatıcı etkilerine bağlı olarak akademik anlamda daha başarılı olabilmektedirler (Brown ve Blanton, 2002; Tanır, 2013). Düzenli olarak spor

yapmanın insanın beden ve ruh sağlığı üzerindeki olumlu etkilerine bakarak spor yapmanın bireyin okul hayatı açısından da faydalı olacağı düşünölmektedir.

Başarı, kişinin zihnindeki “yapamam” düşüncesini “yapabilirim ve yaptım” düşüncesine çevirmektedir (Baltaş, 2003). Başarı kavramının önüne getirilen “akademik” kelimesi bu kapsamı büyük olan anlamı sınırlandırılmıştır. Bu sınırlandırmanın yanında başarı kavramı eğitim araştırmalarında sıklıkla işlenmeye başlanmıştır (York vd., 2015; Yılmaz, 2014). Akademik başarı, kişilerin öğrenim hayatlarına başladıkları ilk andan itibaren elde etmek amacıyla gayret sarf ettikleri hedeflerden biridir (Polat, 2017). Bilimsel muvaffakiyet ve başarı okullarda belirlenen amaçlara varmak olarak açıklanabilir (Aduke, 2015). Eğitim ve öğretim alanında bilimsel muvaffakiyet belirli aralıklarla düzenli bir biçimde yapılan imtihanlarla ölçölüp yorumlanıp değerlendirilebilir (Nartgün ve akır, 2014).

Talebelerin ebeveynleri ve eğitim yetkilileri tarafından bilimsel muvaffakiyete ve başarıya ulaşma zorunlulukları, onların hareketli bir hayat yerine durağan bir hayat yaşamalarına neden olmaktadır (Burrows vd., 2014). Durağan ve hareketten yoksun yaşam şekli çocukların ve gençlerin zihin, kas koordinasyonlarının ve bilişsel gelişiminin ilerlemesine engel olmaktadır (Özdoğru, 2018).

Kişilerin değişik yetenek ve dimağlara sahip oldukları göz önünde bulundurulduğunda, yapabildiklerinden ziyade yapabilecekleri üzerinde durulmalıdır. Bununla birlikte kişinin bulunduğu ortama göre sahip olduğu yeteneklerinde değişiklik gösterebileceği olasıdır (Sternberg, 1997; Ville, 1979). Dünya eğitimcileri genellikle insanlarda “zekâ bölümü” denilen sadece sözel ve sayısal becerileri dikkate alarak öğretim sürecini geliştirmeye çalışmışlardır. Çoklu Zekâ Kuramı, Gardner’a göre sadece matematik ve dil zekâsını ölçen IQ (Intelligence Quotient) testlerinin sürekli gelişen insan zekâsını ölçmede zayıf kaldığı görüşünden ortaya çıkmıştır (Yavuz, 2005; Demirel vd., 2006). Zekâ, insanların hayatlarında bir şeyler meydana getirme, var olanları kategorize etme gibi eylemleri kapsayan ve bu eylemleri etkileyen, bilişsel ve duyuşsal yetenekleri de kapsayan oldukça geniş bir kavramdır (Aydın, 2010).

Gardner, çoklu zekâ kuramının özelliklerini ve kuramla alakalı bilimsellikten bahsederken, çoğunlukla nöropsikoloji ve beyin alanında yapılan çalışmaları dayanak göstermiştir. Dolayısıyla kuram, tartışmasız şekilde çoğunlukla kabul görmüştür. Beyinle ilgili yapılan çalışmalarda her bir zekâ türlerinin beyinde sadece bir alanda bulunmadığını göstermiş ve zekânın ayrıştırılabilir çokluğu bulunmaktadır (Selçuk vd., 2002). Bireysel ayrılıklara önem veren çoklu zekâ kuramı, pratikte bireylerin bütün kabiliyet, alaka ve isteklerini kullanmalarını maksat edinmiştir. Farklı zekâ türleri kişilerin zihinsel durumlarını özümlenmekte, bunun yanında kişilerin kim veya ne olduklarını belirtmemektedir. Bu teori, kişinin sadece bir zekâ türüne sahip olduğunu belirtmekten ziyade her insanın hemen hemen bütün zekâ türlerinde yeteneğinin olduğunu ileri sürmektedir. Bundan dolayı kişilerin farklı zekâ türlerinde farklı seviyelerde bulunması mümkündür (Arı ve Saban, 2000).

Farklı zekâ türlerini içerisinde bulunduran bu kuramın temelini "Zeki bir insan olmanın sadece bir veya bir kaç yolu yoktur" cümlesi oluşturmaktadır. Çabuk ve kolay anlayan bir insan olmanın birçok yolu vardır. Bir eğitimcinin ders anlattığı kişilerin sahip oldukları baskın zekâ türlerini fark edip, bu sınıftakilere değişik yöntemlerle ulaşmaya çalışması sınıfta bulunan bütün öğrencilerin başarılı olmasının kapılarını açabilir (Kagan ve Kagan, 2000).

Bu bilgiler doğrultusunda çalışmamızda spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin akademik başarıları ile çoklu zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.1. Problem Cümlesi

Lise öğrencilerinin çoklu zekâ düzeylerinin çeşitli değişkenlerle (cinsiyet, spor yapma yapmama durumu, spor branşı, lise türü, akademik başarı) arasında herhangi ilişki var mıdır?

1.1.1. Alt Problemler

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıda yer alan sorulara cevaplar aranmıştır.

- 1) Çoklu zekâ alanları ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
- 2) Çoklu zekâ türleri ile öğrencilerin öğrenim gördükleri okul türü arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
- 3) Çoklu zekâ türleri ile spor yapan ve yapmayan öğrenciler arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
- 4) Çoklu zekâ türleri ile branş (takım sporu ve bireysel spor) değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?
- 5) Çoklu zekâ türleri ile akademik başarı arasında anlamlı bir farklılaşma var mıdır?

1.2. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın çalışma evrenini 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılında Balıkesir Karesi’de bulunan Rahmi Kula Anadolu Lisesi, Bursa Nilüfer’de bulunan Çamlıca Anadolu Lisesi, Hüseyin Özdilek Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Fatih Anadolu İmam-Hatip Lisesi, İMKB Fen Lisesi, Zeki Müren Güzel Sanatlar Lisesi olarak toplam 6 okuldaki öğrencilerle sınırlıdır.

Bu araştırmaya katılan spor yapan öğrenciler, herhangi bir bireysel sporda veya takım sporunda, sporcu kimlik kartlı, sistemli ve metodik olarak haftada en az üç antrenman yapmaktadırlar. Diğer öğrenciler ise yalnızca okullarında beden eğitimi dersi görmektedirler. Bu araştırma 10. Sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır. Bu araştırma Kişisel Bilgi Formu ve Çoklu Zekâ Envanteriyle sınırlıdır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar yalnızca çalışmanın örneklemindeki katılımcılarla benzer özellikler gösteren öğrencilerle genellenebilir.

1.3. Sayıtlar

Araştırmada seçilen örneklem grubunun evreni temsil ettiği kabul edilmektedir. Araştırmada kullanılan oklu Zekâ Envanterinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu kabul edilmektedir. Araştırma kapsamında geliştirilen Kişisel Bilgi Formuna ğrencilerin içtenlikle cevap vereceği varsayılmıştır.

1.4. Hipotezler

H₀: Lise ğrencilerinin çoklu zekâ düzeylerinin çeşitli değişkenlerle (cinsiyet, spor yapma yapmama durumu, spor branşı, lise türü, akademik başarı) arasında ilişki yoktur.

H₁: Lise ğrencilerinin çoklu zekâ düzeylerinin çeşitli değişkenlerle (cinsiyet, spor yapma yapmama durumu, spor branşı, lise türü, akademik başarı) arasında ilişki vardır.

1.5. Araştırmanın nemi

Bu alışma ile farklı lise türlerinde öğrenim gören, spor yapan ve yapmayan öğrencilerin akademik başarıları ile çoklu zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi sonucunda bireysel farklılıklara dayalı uygulamaları ile ön plana çıkan çoklu zekâ kuramı alanında yapılacak çalışmaların önemini arttıracadığı dşnlmektedir.

Ayrıca farklı lise türlerinde Akademik Başarı ve oklu Zekâ Kuramı (ZK) ilişkisinin nadir olarak incelendiği bir çalışma olması sebebiyle literatüre bilimsel katkı sağlaması, araştırmacılara, eğitimcilere ve ailelere öneriler sunması açısından önem arz etmektedir.

1.6. Araştırmanın Amacı

Farklı lise türlerinde öğrenim gören, spor yapan ve yapmayan öğrencilerin akademik başarıları ile çoklu zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Spor Kavramı

Teknolojinin günümüzdeki gibi gelişmediği zamanlarda insanlar, bedensel aktiviteler sayesinde hayatlarını daha sağlıklı devam ettirmekteydi. Ancak zamanla gelişen teknoloji nedeniyle insanlar bütün işlerini bilgisayar başında halledebilmektedir. Özellikle gençler; zamanlarının büyük bir bölümünü bilgisayar, televizyon ya da oyun konsolu ile geçirmektedir. Bu da çeşitli hastalıkların daha küçük yaşlarda görülme riskini arttırmaktadır. Hareketsizlik, çeşitli hastalıklara sebep olmasının yanında özellikle son dönemlerde yeni bir hastalık grubunun (hareket azlığı hastalıkları) ortaya çıkmasına neden olmuştur. Hareketsizlik, özellikle kalp-damar hastalıklarına sebep olmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2019).

Bir kavram olarak “Spor iktisadi, toplumsal ve kültürel kalkınmanın temelini oluşturan insanın bedensel ve ruhsal sağlığını geliştirmek, kişilik ve karakterinin gelişimine katkıda bulunmak, kişinin etrafına olan uyumunu kolaylaştırmak, bireyler, ulusal ve uluslararası dayanışma, huzur ve sulhu sağlamak, bireyin mücadele azmini arttırmak, belirlenen kaideler çerçevesinde, yarışma ölçütleri içerisinde mücadele etme, mücadele heyecanını hissetme, müsabaka sonunda kazanma ve kaybetme amacıyla yapılan etkinlikler bütünüdür” (Yetim ve Cengiz, 2010).

Çağımızda spor hekimlik, fizyoloji, farmakoloji, ekonomi, sosyoloji, psikoloji, felsefe, politika ve hukuksal iletişimin yanında bilimin farklı alanlarında araştırmaların yapıldığı çok yönlü iletişimin ve etkileşimin içinde yer aldığı bir alandır (Mirzeoğlu, 2011).

2.1.1. Sporun Tanımı

Spor birbirinden farklı dalları, amaçları, uygulanış biçimleri ve içerikleri içinde barındıran çok boyutlu bir yapıya sahip olması nedeniyle adlandırılması konusunda değişik fikirler ileri sürülmüştür (Amman, 2000). Günümüzde bazı bireyler spor yaparken, bazı bireyler de sportif faaliyetleri seyirci gözüyle izler, bazıları da bu faaliyetleri basın yayın organları ve sosyal medyadan takip eder. Türk Dil Kurumu sporu: 'Bedeni veya zihni geliştirmek amacıyla kişisel veya toplu olarak gerçekleştirilen, bazı kurallara göre uygulanan hareketlerin tümü'' olarak tanımlar (Türk Dil Kurumu, 2019).

Spor belli kaidelere göre kişisel ya da grup olarak bedensel ve zihinsel bir bütünlük içerisinde karşısındaki rakibe karşı muvaffakiyet amacıyla coşkulu bir şekilde yapılan faaliyetler bütünüdür (Çınar, 2015). Bütün bu tanımlar incelendiğinde spor değişik gayeler ve müeyyidelerle biçimlendirilen kasıtlı olarak meydana getirilen güçlükler ile başa çıkmayı öğreten ve bunu zevk ögesinin egemen olduğu faaliyetler ile yapan bedensel hareketlerdir (Amman, 2000).

2.1.2. Spor Önemi

Dünyada teknolojinin gelişmesi insanları hareketsiz ve sağlıksız bir yaşam tarzına yönlendirmiş, günümüzde spor hayatın değişmez bir parçası olmuştur (Koçak, 2014). Genel olarak hayatın her alanında zahmetsiz ve çabuk bir şekilde uygulama fırsatı bulunan teknolojinin toplumsal, kültürel ve benzeri birçok yarar sağlasa da bilhassa henüz yetişkinliğe adım atmamış bireylere bedensel, ruhsal ve eğitsel yönlerden zarar verebileceği olasıdır (Akar, 2017).

Spor bireyin bir hareketi gerçekleştirebilme becerisinin gelişimi, sağlam bir görüntü ve postür, metabolizmanın iyi ve düzenli çalışmasına katkısının yanında toplumsal hayat içinde kişinin sosyalleşmesine farklı bir değer ve ivme katacaktır. Ayrıca kişinin çok yönlü gelişimini sağlayarak insan hayatını olumlu yönde etkileyecektir. Bunun yanında spor, fiziksel ve biyolojik olarak pozitif bir etki

sağlayıp, bireylerin sosyal, toplumsal gelişimlerini de olumlu yönde etkileyip bu alandaki yeterliliklerinin de artmasını sağlar (Emamvirdi, 2013).

Bireyin sosyalleşmesi ve sosyal çevrede etkin roller üstlenmesi sporun dinamik yapısının doğurduğu olumlu sonuçlardandır. Bu dinamizm bireyin yeni tecrübeler edinmesinde, kendi duygularını özümseyebilmede ve diğer insanlarla iletişim kurmada etkilidir. Yani kısacası spor sosyalleşme için önemli bir araçtır (Çiriş, 2018). Spor günümüzde; toplum bilimsel, fiziksel, fizyolojik ve maddi yönden incelenmektedir (Erciş, 2013).

2.1.3. Sporun Amacı

Toplumun tüm kesimleri tarafından icra edilen spor günümüzde eğitim aracı olarak kabul edilmektedir (Pehlivan, 2004). Toplulukları oluşturan bireylerin hemen hemen her gün değişen ve gelişen bilim, teknoloji ve yaşam şartlarına karşı bedeni, ruhi ve sosyal yönden sağlam, sağlıklı, dengeli, girişken, üretken olabilmesinde; kendisini sürekli yenileyebilmesinde en etkili araçlarından başında spor faaliyetlerinin geldiği düşünülmektedir.

Sporun en önemli amacı, yarışma, mücadele ve kazanma duygusunu barındırmasıdır (Small, 2006). Bireyin kendine olan güveni, sorumluluk alma bilinci, yaratıcı olma ve toplumsal özellikleri geliştirmek amacıyla yapıldığı söylenebilir (Korkmaz ve Çakır, 2016). Geçmişte insanlar iyi zaman geçirmek ve rahatlamak amacıyla spor yaparken, bugün insanlar zinde kalmak, iyi bir dış görünüme sahip olmak, arkadaş edinmek, maddi kazanç elde etmek ve benzeri gayelerle sporla uğraşmaktadır (Karahüseyinoğlu, 2015).

Sportif aktiviteler bireyin çocukluktan yetişkinliğe uzanan gelişim dönemlerinde sosyal, psikolojik, bilişsel ve fizyolojik gelişimini desteklerken spor yapan kişinin tüm yaşantısına katkı koymayı amaç edinmektedir (Karavelioğlu, 2012). Sporla ilgilenen bireylerin amacı fiziksel, ruhsal sağlığını ve bunun yanı sıra kendine olan güvenini arttırıp, üst düzey performansı elde etmektir (Bilge vd., 2000).

2.1.4. Sporun Yararları

Spor genç kuşakların üretken, kalifiye olma ve benzeri özelliklere haiz olarak ulusal bütünlük hissi içinde eğitilmelerine zemin oluşturarak onların iktisadi ve toplumsal yönden yükselmesinde önemli rol oynar (Yetim, 2015). Literatürdeki çalışmalara bakıldığında düzenli spor yapmanın kişilere, biyolojik, fizyolojik, psikolojik, sosyolojik ve ekonomik katkıları olmaktadır (İnal, 2003).

Spor insanlara duygusal ve sosyal alanda katkı yaratmakla kalmaz aynı zamanda zinde ve ideal bir vücuda sahip olmalarını da sağlar. Bununla birlikte spor insanın zihinsel olarak gelişmesine, analitik düşünme gücünü arttırmasına yardımcı olurken aynı zamanda kendisini de gerçekleştirme gayreti bulmasına olanak sağlar (Gezer, 2014). Düzenli olarak spor yapan bireylerde aşırı kilo ve obezite gibi sağlık sorunları görülmez (Cengiz ve Taşmektepligil, 2016). Spor farklı istihdam alanları oluşturduğundan, ülkelerin ekonomisine de büyük katkıları olur (İnal, 2003). Bütün bunlara ilave olarak, spor evrensel bir olgu olmasından dolayı, bireyin farklı kültür ve yapıdaki insanlara, durumlara karşı saygılı ve daha hoşgörülü olma becerisini de geliştirecektir (Durmuş, 2015).

2.2. Başarı Kavramı

Eğitim faaliyetleri insanoğlunun yeryüzüne teşrif etmesiyle başlayan, şimdiye kadar devam eden ve insanoğlu var oldukça da devam edecek bir olgudur. Günkör (2017)'e göre çağımızda ülkelerin gelişmişlik düzeylerine doğrudan etki eden unsurların başında eğitim gelmektedir. Ülkelerin eğitim durumlarının yüksek olması dolayısıyla eğitilmiş bireylerin sayısının fazla olması bu ülkeleri gelişmiş ülke olarak adlandırılmasına neden olurken, bu eğitilmiş bireyler ülkelere katkı sağlayabilmek için farklı alanlarda hizmetler vermektedirler. Eğitim, insanın akli, bedeni, toplumsal ve duygusal becerilerinin, hareket ve davranışlarının olabildiğince elverişli biçimde veya istendik bir doğrultuda geliştirilmesini sağlamanın, insana farklı hedeflere yönelik yeni beceriler, tutumlar, malumatlar kazandırmak için yapılan çalışmaların tamamıdır (Akyüz, 2012). Eğitim kurumu önceden belirlenen bir alanda, belli görev tanımları doğrultusunda, belirlenen hedeflere yönelik, açık ve kesin olarak

sınırlanmış yaş aralığındaki öğrencilere, kararlaştırılmış bir zaman ve plan doğrultusunda eğitim veren teşkilattır.

Eğitim ve öğretim penceresinden bakıldığında başarı, tasarlanan amaçlarla uyumlu davranışlar bütünüdür (Demirtaş ve Güneş, 2002). Türk Dil Kurumu ise başarıyı: “Başarma işi, muvaffakiyet olarak tanımlamaktadır.” (TDK, 2019). Yavuzer (2012)’e göre başarı, bir kişi için günlük programlarla tasarlanan anlamlı hedeflerin sırasıyla gerçekleştirilmesidir.

2.2.1. Akademik Başarı

Çağın yönelimlerine uygun olarak; birçok alanda olduğu gibi akademik anlamda da daha donanımlı bireyler yetiştirmek gerektiği açıktır (Taş ve Minaz, 2019). Eğitimde başarı denildiğinde derslerde geliştirilen ve eğitimciler tarafından verilen notlarla, sınav puanlarıyla veya her ikisiyle birden, belirlenen maharet, edinilen bilgi ve malumatların dışı vurumu olan akademik başarı anlaşılmaktadır (Tanır, 2013). Bireyin yaşamında çok önemli bir yer tutan akademik başarı, özellik açısından kişinin eğitim-öğretim anlamında başarılı olması, özünü ders başarısı açısından yeterli görmesi ve muvaffakiyet kıstası olarak genel akademik not ortalamasında (GANO) kendini göstermesidir (Bakan ve Güler, 2017).

2.2.2. Akademik Başarıyı Etkileyen Etmenler

Öğrencilerin akademik başarıları hakkında isabetli kararların alınabilmesi için öğrencilerin başarılarını etkileyen etmenlerin doğru olarak ortaya konması gerekir (Taş ve Minaz, 2019). Akademik başarı zekâ, yetenek, öğrencilerin kişisel özellikleri ve ailesel nitelikleri, okudukları veya mezun oldukları eğitim kurumunun durumu, ders çalışma teknikleri gibi farklı faktörden etkilenmektedir. Bir kişinin toplumsal, ruhsal, etik, hissel ve benlik açılarından tam olarak ilerlemesi, psikolojik yönden de bu ilerlemeyi tamamlayarak toplumun bir parçası olabilmesi, kişinin ebeveyn ve eğitimcilerince onaylanması, arkadaşlarıyla sağlıklı ilişkiler içinde olması gereklidir. Böyle bir durumun ve anlayışın sağlanması için ise aile, öğretmen ve okul

yönetiminin çalışma ortaklığı kurması ile mümkün olur. Bu iş birliğinin gerçekleştirilebileceği en uygun ortamlar aile ve okullardır (Yıldırım, 2010).

Demirtaş ve Çınar (2004)'ın yaptığı çalışmada ailenin ilgi ve desteği, velilerin yaklaşımı, öğrencinin ilgisizliği ve kendine olan güvenin az olması, olumsuz akran etkileşimi, sınıf mevcudunun fazla olması gibi farklı etkenler öğrencinin akademik başarısını olumsuz yönde etkilediğini tespit etmiştir. Yaşar ve Balkıs (2004) da akademik başarıya etkileyen üç unsuru öğrenci ile ilgili, okul ile ilgili ve aile ile ilgili faktörler olarak sıralamıştır.

2.3. Zekâ Kavramı

Zekâ kavramı, insanlık tarihi boyunca bilim insanları ve psikoloji uzmanları tarafından ele alınan bir konu olmuştur (Yelkikalan, 2006). Zekâ kavramının ortaya çıkışı Aristoteles'e kadar dayanmaktadır. 19. yüzyılda bu konu ile ilgili çalışmalar giderek hızlanarak birçok görüş ortaya çıkmıştır (Bümen, 2002).

Eğitimcilerden bazıları bireylerin zihni işlevlerini ve başarımlarını dikkate alarak, geliştirdiği IQ testleriyle kişinin zekâsını ölçerek ortaya çıkan nitelik olarak tanımlarken, eğitimcilerden bazıları ise zekâyı insanda var olan öğrenme “Zekâ yeni, farklı ve ilginç anlarda etrafına uyum sağlama, soyutlama ve sorunları sonuca bağlama yeteneğidir” biçimindedir (Selçuk, 1999). Zekâ, en genel ifadeyle “İnsanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı” olarak tanımlanabilir (TDK, 2019). Zekâ, insanın çözüm bulması gereken ve en son edinilen karışık meseleleri ortaya çıkarma becerisidir” (Saban, 2010).

Muhakeme, alışkanlık, bellek, sorunlarla başa çıkma kabiliyeti, ilgi, kaygı, hüküm verme yeteneği ya da bireyleri diğerlerinden ayıran kişiliğe has yeteneklerin ilerlemesinde psikologlar zekânın büyük bir öneme haiz olduğu kanısındadırlar (Pena-Acuna ve Pisonero, 2017). Ruh bilimi alanında öncü olarak zekâyı dile getiren Spencer, hayvanların içgüdülerini, insanların ise akıllarını kullandıklarını söyleyerek akli bir genetik kuvvet olarak adlandırmıştır (Belenli, 2014). Howard Gardner'a göre

zekâ karşılaşılan sorunlarla başa çıkabilmek ile birlikte farklı kültürlerde kıymet gören yapıtlar meydana getirme gücü olarak ifade edilmektedir (Armstrong, 2009). Tanımlarda bazılarında problem çözme becerisi, bazılarında ise yeni durumlara uyum sağlama becerisi olarak yer almıştır (Demirel vd., 2006). Yapılan bu tanımlar, zekâ kavramının ele alındığı ilk zamanlardan beri çeşitli şekillerde ifade edilmiş olsa da, çoğu tanımlamada ortak ve en sık kullanılan unsurların, üst düzey zihinsel yetenek ve çevreye karşı adaptasyon olduğu söylenebilmektedir (Sternberg, 2005).

2.3.1. Çoklu Zekâ Kuramı

Çoklu eğitim-öğretim metotlarının değerini henüz ilk devirlerde kavrayan Platon M.Ö. 427-347 eğitimde baskının olmamasını bilhassa ilk eğitimin zevkli olması gerektiğini savunmuştur (Amstrong, 2000).

Howard Gardner, zekânın objektif olarak değerlendirilebileceğini düşünen geleneksel anlayışı eleştirmiş ve zekânın sadece bir etmenle açıklanamayacağını birden fazla yeteneği kapsadığını ileri sürmüştür. Bu nedenle zekâ kavramına çok daha geniş perspektiften bakarak, kişilerin farklı düzeylerde sahip oldukları yetenekleri ve potansiyelleri zekâ türleri olarak isimlendirmiştir (Saban, 2009). Gardner (1983) sözel, mantıksal, görsel, müziksel, bedensel, sosyal ve içsel olmak üzere 7 çeşit zekâ türü olduğunu çoklu zekâ teorisi neticesinde ortaya çıkarmıştır. Fakat bireylerin kabiliyetlerinin farklılıklarını karşılamadığı, daha fazla sayıda zekâ alanları ile açıklanabileceğini belirtmiştir (Saban, 2005). Bu nedenle bireylerin izafi bir şekilde kendinde barındırdığı bütün zekâ türlerini geliştirebilme becerilerinin olduğunu savunmaktadır (Ömeroğlu ve Kandır, 2005).

Çocukların öğrenmelerini daha kolay hale getiren ve öğrendiklerini daha fazla süre hafızada tutmaya yarayan çoklu zekâ anlayışı, bu yönüyle diğer zekâ anlayışlarından ayrılmaktadır (Rettig, 2005). Bununla birlikte öğrenci odaklı bir eğitim zihniyetinin meydana gelmesine ve öğrencilerin bilişsel bir esnekliğe kavuşmasına olanak sağlar (Pole, 2000). Çoklu zekâ teorisi, amacına uygun olarak kullanılırsa öğretilecek konu daha basit, hızlı ve eksiksiz bir şekilde işlenilmiş olur (Avcı, 2014).

2.3.2. Çoklu Zekâ Kuramının İlkeleri

Çoklu zekâ kuramının temelinde yer alan ilkeler şu şekilde sıralanabilmektedir (Gardner, 1999: 27-46; Armstrong, 2009: 15-16; Akınoğlu, 2014: 415; Vural, 2005: 233-234).

- Her birey az veya çok zekâ alanlarının tümüne sahiptir.
- Zekâ, bireylerin kendi çabalarıyla arttırılabilir ve geliştirilebilir.
- Zekâ, birden fazla yönü olmasına rağmen kendi içerisinde bütündür.
- Kişiler, çeşitli yollarla bütün zekâ alanlarını geliştirebilir.
- Zekâ, bireyin zihinsel yapıları ile beyninin karşılıklı etkileşiminden doğan fonksiyonel bir fenomendir.
- Zekâ birçok sebepten dolayı değişebilir ve başkalarına da öğretilir.
- Her bir zekâ alanı, birbiriyle etkileşimli ve uyumludur.
- Bireylerin zekâyâ sahip olma oranları kişiden kişiye değişir, dolayısıyla her birey farklı bir zekâ alanında daha gelişmiş olabilir.
- Her zekâ alanı kendi içerisinde diğer zekâ alanlarının hepsini veya birkaçını içerir veya değişik formlarda kendini gösterir.
- Her bir zekâ alanı, bellek, algılama, ilgi ve çözüm üretme bakımından birbirlerinden farklılık gösterirler.
- Bireyin geçmişi, kalıtımı, manevi değerleri, inançları ve daha bir çok faktör zekâ gelişimini etkileyen unsurlardır.
- İnsanın tarih içerisindeki gelişimini ve gelişimini konu alan her bilimsel kuram, çoklu zekâ kuramını desteklemektedir.

2.3.3. Çoklu Zekâ Alanları ve Özellikleri

Howard Gardner yaptığı birçok çalışmanın sonunda ortaya çıkardığı çoklu zekâ kuramı bireylerde olan kavrama yeteneğini ve kabiliyetlerin değişik bir görüş açısıyla araştırılmasını sağlamış, bu usulle zekâ türlerini geliştirmiştir (Gardner, 2004). Sağlam ve sıhhatli bir kişi çoklu zekâ kuramı gereğince sekiz zekâ türünün tamamına sahiptir. Yalnız zekâ türlerinin tümüne benzer oranda sahip değildir. Kişi bir sorunla yüz yüze geldiğinde en hakim zekâ alanını kullanıp çözümü bulmaya

çalışır. Ancak farklı zekâ alanları kendi içinde uyumla çalışırlar (Temiz, 2007). Mesela, bir futbolcu kinestetik zekâsını, sprint atarken, tutarken ya da vuruş yaparken; görsel uzamsal zekâsını oyun alanını ve vazifesini bilirken, dilsel ve sosyal zekâsını müsabaka ilkeleri hakkında bilgi edinirken ve kendi grubuyla münakaşa ederken, paylaşırken, içsel bireysel zekâsını kendisini ölçerken kullanabilir (Armstrong, 2000; Saban, 2001).

Çoklu zekâ alanları (Sözel-Dilsel Zekâ, Mantıksal-Matematiksel Zekâ, Görsel-Uzamsal Zekâ, Bedensel-Kinestetik Zekâ, Müzikal-Ritmik Zekâ, Sosyal-Bireylerarası Zekâ, İçsel-Bireysel Zekâ, Doğacı-Doğa Zekâsı) bu bölümde ayrı ayrı açıklanmaya çalışılacaktır.

Sözel-Dilsel Zekâ

Bu zekâ türü, kişinin ana dilinde duygu, düşünce ve tasarımı bir masalcı, edebiyatçı ya da siyasetçi gibi sözel olarak; bir şair, editör gibi yazılı şekilde aktif olarak kullanabilme kapasitesidir. Bu zekâ, bireyin sahip olduğu dilin bilgisine, kelime sıralanışına, vurgusuna ve kavramları da anlatmak istediklerine uygun biçimde maharetle kullanmayı içerir. Bu nedenle, sözel-dilsel zekâsı, dili, karşısındaki kişiyi kendine inandırmak, belirli konularda bilgilendirmek, farklı kişilere işlerin hangi şekilde yapılacağını anlatmak gibi dille alakalı tüm etkinlikleri kapsar (Saban, 2005).

Şairlik, yazarlık, arşivcilik, hatiplik, öğretmenlik, gazetecilik, politikacılık, avukatlık, hâkimlik, komedyenlik, gibi meslek grupları sözel-dilsel zekâ alanına sahip bireyler için örnek gösterilebilir.

Mantıksal- Matematiksel Zekâ

Matematikçinin bakış açısıyla sayılara uygulayabilen, bilişim uzmanının perspektifinden hadiselere sebep-sonuç bağlantısıyla yargıya varabilen, hâdiselerin gelişme durumuna ilişkin olarak fikir verebilen kabiliyet mantıksal matematiksel zekâ olarak ifade edilmektedir (Armstrong, 2000). Daha kapsamlı şekilde anlatacak olursak rakamlarla düşünme, hesap etme, sonuca ulaşma, mantıklı bağlar oluşturma,

varsayım ortaya koyma, sorun çözüme, tenkit etme, rakamlar ve geometrik biçimler gibi soyut simgelerle karşı karşıya gelme, bir bilginin bölümleri arasında bağlantılar kurma yeteneğidir (Vural, 2005).

Mühendislik, muhasebecilik, bilgisayar programcılığı, eleştirmenlik, yargıçlık, matematikçi, ekonomistlik, istatistikçi, fizik ve vergi memurluğu gibi meslek grupları mantıksal- matematiksel zekâ alanına sahip bireyler için örnek gösterilebilir.

Görsel-Uzamsal Zekâ

Kişinin kendi zihninde tasarladığı iç-dış benzetimleri bir araya getirme, bunları fark edip sezme becerilerini kapsayan zekâ türü görsel-uzamsal zekâ olarak adlandırılır (İnan, 2015). Bunun yanı sıra görselleştirmek, görsel veya mekânsal fikirleri grafik olarak göstermek ve mekânsal bir matriste kendi ile tutarlı bir şekilde yönlendirme becerisini de kapsamaktadır (Armstrong, 2009). Bir kişinin etrafını tarafsız şekilde müşahede etmesi, kavraması, değerlendirmesi ve buna bağlı olarak dıştaki uyarıcılardan iktisap ettiği görsel ve uzamsal düşünceleri grafiksel şekilde sergileyebilme becerisini içerir (Saban, 2005).

Ressamlık, harita mühendisliği, karikatüristlik, heykeltıraşlık, mimarlık, tasarımcılık, fotoğrafçılık, dekoratörlük, deniz kaptanlığı, moda tasarımcılığı, görsel sanatlar ve iş öğretmenliği, gibi meslek grupları görsel-uzamsal zekâ alanına sahip bireyler için örnek gösterilebilir.

Müziksel-Ritmik Zekâ

Hislerini ve düşüncelerini müzikal ritmik zekâyâ malik kişiler müzikle iletmeyi sevmektedirler. Ödev yaparken, ders çalışırken, gezerken her defasında ritim, melodi ve sesi kullanmayı yeğlerler. Etrafından duyduğu seslerden yeni ve değişik anlamlar çıkarma, iletişim kurduğu insanların sesinden, konuşma esnasındaki sesini alçaltıp yükselmesinden ruh hali hakkında çıkarımda bulunma, motorlu araçların sesini dinleyip arızalı parçaları tespit etme gibi durumlar müziksel zekânın göstergelerindedir (Lazear, 2000).

Müzisyenlik, orkestra şefliği, müzik öğretmenliği, bestecilik, dansçılık, şarkıcılık, aranjörlük, opera sanatçılığı gibi meslek grupları müziksel-ritmik zekâ alanına sahip bireyler için örnek gösterilebilir.

Bedensel-Kinestetik Zekâ

Kinestetik alan, kişinin fikirlerini, hislerini anlatırken vücudunu gerekli şekilde çalıştırabilmesi, bazı etkinlikleri yaparken ellerini yeterli şekilde kullanabilmesidir. Denge, uyum, eş güdüm, elastikiyet, sürat, temas becerisi gibi bir hayli mahareti içine almaktadır (Kuru, 2001).

Sporculuk, dansçılık, futbolculuk, teknik direktörlük, koreograflık, oyunculuk, cerrahlık, aktörlük, sihirbazlık, balerin-balet, pandomim, teknisyenlik gibi meslek grupları bedensel-kinestetik zekâ alanına sahip bireyler için örnek gösterilebilir.

Kişilerarası-Sosyal Zekâ

Bir eğitmen veya psikoterapist gibi kişilerin hislerini anlama, talep ve gereksinimlerini fark edip, anlayıp bunları karşılama yetisine kişilerarası sosyal zekâ adı verilir (Armstrong, 2000).

Öğretmenlik, psikolog, sosyolog, rehber uzmanlık, siyaset, pazarlamacılık, organizatörlük, dini liderlik, iş adamlığı, hemşirelik, danışmanlık gibi meslek grupları kişilerarası-sosyal zekâ alanına sahip bireyler için örnek gösterilebilir.

Özedönük-İçsel Zekâ

Öze dönük zekâ bireyin kendini bilmesi tanınması ve kendinde var olan yetenek ve bilgi ile bulunduğu ortamda uygun davranış gösterme durumudur. Farklı bir deyişle bu Öze dönük-İçsel zekâ türünde kendini bilen ve tanıyan kişinin hangi durumlarda ne yönde davranacağı ne yapacağını bilmesi ve bütün bu durumlara dikkat ederek hayatında uygun ve doğru kararlar vermesidir (Saban, 2004).

Araştırmacı, din adamlığı, yazarlık, şairlik, psikologluk, sosyal hizmet uzmanlığı gibi meslek grupları özedönük-içsel zekâ alanına sahip bireyler için örnek gösterilebilir.

Doğacı - Varoluşçu Zekâ

Gardner'ın ortaya koyduğu zekâ türlerinin sonuncusu doğacı varoluşu zekâ türüdür. Tabiatı, doğayı bilme ve algılamayla alakalıdır. Zekâ alanı bireyin etrafındaki bitki çeşitliliğine ve farklı hayvan türlerini görüp anladıklarında yine bu bitki ve hayvan türlerini ayırt edip gruplandırabildiklerinde kendini belli etmektedir. İnsanların en çok tanıdığı doğa bilimcileri Kaptan Cousteau ve Darwin'dir. Müstakbel doğa bilimcileri ise farklı bitkileri tefrik eden, değişik hayvanları isimlendirebilen, bunun yanında motorlu araç, kıyafet ya da ayakkabıları çizme işini ortak gruplara oturabilen çocuklar olacaktır (Bümen, 2005).

Meteorolog, zoolog, veteriner, peyzaj mimarlığı, ziraat mühendisliği, jeolog, astronom, biyolog, çevre mühendisliği, coğrafya öğretmenliği gibi meslek grupları doğacı-varoluşçu zekâ alanına sahip bireyler için örnek gösterilebilir.

2.4. İlgili Araştırmalar

Şentürk ve Yazıcı (2020) tarafından Ordu ilinde 2018-2019 eğitim ve öğretim yılında farklı spor kulüplerinde ve okudukları okulların takımlarında değişik spor dallarıyla uğraşan sporcu öğrencilerin çoklu zekâ türlerini farklı parametreler açısından incelediği çalışmaya 512 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda yapılan spor dalına göre içsel, dilsel, matematiksel, ritmik, kinestetik ve doğacı zekâları açısından anlamlı bir biçimde farklılaştığı bulunmuştur.

İlter (2019) ortaokulda atletizm branşıyla uğraşan öğrencilerin yaratıcılık ve çoklu zekâ alanları ile olan ilişkisini incelediği çalışmaya 2016 yılında Aydın ilinde ve Erzurum ilinde atletizm müsabakalarında yarışan 484 sporcu katılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin genellikle yaratıcılık düzeylerinin yüksek çoklu zekâ türlerinin değişkenlere göre farklılık arz ettiğini ortaya koymuştur.

Bayram (2019), 2017-2018 eğitim- öğretim yılında Afyon'da eğitim alan ortaokul öğrencilerinin spor yapma durumuna göre motorsal beceri düzeylerini ve akademik başarılarını araştırdığı çalışmada, yapılan ölçümler sonucunda düzenli olarak sporla uğraşanların akademik başarılarının spor yapmayanlara oranla daha yüksek çıktığı tespit edilmiştir.

Nergiz (2018) tarafından Antalya ilinde yapılan, lise öğrencilerinin spor yapma durumlarına göre okula yönelik tutumları ile olumlu sosyal ve saldırgan davranışları arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmaya 400 öğrenci katılmıştır. Sonuç olarak okuldaki akademik başarıları yüksek olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre saldırganlığının daha düşük olduğu, buna karşın olumlu sosyal davranış durumları ve okula yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Metan ve Küçük (2017) tarafından 12-14 yaş aralığında ortaokulda okuyan, düzenli olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin çoklu zekâ alanlarını karşılaştırdığı çalışmaya İstanbul'un farklı ilçelerinden 280 öğrenci katılmıştır. Bu çalışmada spor yapma eğilimleri ile farklı zekâ alanları arasındaki bağ incelenmiştir. Sonuç olarak çoklu zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık olmamasına karşın düzenli olarak spor yapan öğrencilerin akademik başarılarının düzenli şekilde spor yapmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bingöl ve Alpkaya (2016) tarafından 2015-2016 eğitim-öğretim yılında İstanbul Kağıthane İlçesinde öğrenim gören 15-18 yaş aralığında olan toplam 320 öğrencinin araştırmaya dahil edildiği çalışmada, öğrencilerin spor yapma durumları ile öz saygı düzeyleri arasındaki ilişki araştırılmıştır. Yapılan analizlerin sonucunda spor yapanların diğerlerine göre öz saygı düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Saygılı vd., (2015) 8 sınıf öğrencilerinden spor yapanlarla yapmayanların kişilik özellikleri ve okul ders başarıları arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmaya toplam 214 öğrenci katılmıştır. Sonuç olarak araştırmaya katılan öğrencilerin kişilik özellikleri ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin değişik unsurlardan etkilendiği, düzenli olarak spor yapanların diğer öğrencilere göre dışadönüklük ve açıklık özellikleri bakımından daha iyi olduğu tespit edilmiştir.

Kartal (2012) tarafından değişik spor dallarıyla uğraşan öğrencilerle spor yapmayanların çoklu zekâ kuramı açısından karşılaştırıldığı çalışmaya Trabzon ilinden 150 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda mantıksal matematiksel zekâ alanında anlamlı bir ilişki bulunurken, geriye kalan yedi zekâ türünde anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Konur (2010) tarafından, İstanbul Güngören Genç Osman İlköğretim okulunda yapılan çalışmaya 439 öğrenci katılmıştır. Araştırmada öğrencilerin sahip olduğu çoklu zekâ alanları ile okul ders başarısı karşılaştırılmıştır. Yapılan analizlerin sonucunda belli zekâ türleri, belli derslerdeki başarıyı etkilese bile zekâ düzeylerindeki artış ile akademik başarı arasında orantılı bir artış söz konusu olduğu tespit edilmiştir.

Sivrikaya (2009) tarafından yapılan çalışmada ortaokul 6. sınıf çocukları üstünde çoklu zekâ kuramına dayanmış öğretim yönteminin beden eğitimi ders başarısı üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Araştırmaya Erzurum'da 2008-2009 eğitim-öğretim yılında üç farklı okuldan 192 öğrenci katılmıştır. Deney grubunda Ç.Z.K., kontrol grubunda ise geleneksel yöntemler uygulanmıştır. Araştırmanın sonunda voleybol ve hentbol öğretiminde çoklu zekâ kuramına dayanan öğretim şeklinin geleneksel yönteme göre verimli ve daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Tekin (2008) tarafından lise düzeyinde eğitim alan spor yapan 500 ve spor yapmayan 500 olmak üzere toplamda 1000 öğrencinin katılımıyla yapılan çalışmada, öğrencilerin yaratıcılık düzeyleriyle sahip oldukları çoklu zekâ türleri arasındaki farkı incelenmiştir. Çalışmanın sonunda spor yapanların yapmayanlara göre çoklu zekâ alanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Şarvan Cengiz (2008) tarafından Ankara'da yapılan 12 haftalık futbol eğitiminin 8-10 yaş grubu çocukların bedensel-kinestetik ve müzik zekâ gelişimi üzerine etkisi adlı çalışmaya 2389 öğrenci ile Ankara Spor ve Gençlerbirliği Spor kulüplerinde yaz futbol okuluna devam eden 1060 futbolcu katılmıştır. Çalışma sonunda öğrencilere verilen 3 aylık eğitimin, onların bedensel ve fizyolojik gelişimine olumlu katkılarının olduğu, ayrıca bedensel-kinestetik zekâ ve müziksel zekâ alanları arasında da istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu tespit edilmiştir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın yöntemi, ilişkisel araştırma yöntemlerinden survey (tarama) araştırmasıdır (Fraenkel ve Wallen, 2006). Bu yöntem şu anda var olan vaziyeti, yaşananları tasvir edip meydana çıkaran çalışmalarda kullanılır (Sönmez ve Alacapınar, 2011). Araştırmanın gereç ve yöntem kısmında, araştırma boyunca yararlanılan model, araştırmanın evreni ve örnekleme, bulguların elde edilmesi için kullanılan veri toplama araçları ve elde edilen verilerin analizi detaylı olarak ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modelinde şekil almıştır. Varolan literatürün tetkik edilerek, geçmişte ya da günümüzde hala var olan bir durumu olduğu biçimde tasvir etmeyi amaçlayan tarama modelinden yola çıkılarak, bağımlı değişken olarak öğrencilerin akademik başarı ve çoklu zekâ düzeyleri göz önünde bulundurulmuş ve lise öğrencilerinin bağımsız değişkenlere (spor yapma, spor yapmama, lise türleri) göre zekâ düzeyleri analiz edilmiştir.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Çalışma evrenini Balıkesir ve Bursa il merkezinde bulunan liselerde 2020-2021 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 10. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örnekleme grubunu ise Balıkesir ili Karesi İlçesinde bulunan Rahmi Kula Anadolu Lisesi, Bursa ili Nilüfer İlçesinde bulunan Çamlıca Anadolu Lisesi, Hüseyin Özdilek Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Fatih Anadolu İmam-Hatip Lisesi, İMKB Fen Lisesi ve Zeki Müren Güzel Sanatlar Lisesi'nde öğrenim gören 10. sınıf öğrencileri içermektedir. Araştırma 310'u kız ve 196'sı erkek öğrencinin katıldığı toplam 506 öğrenci ile tamamlanmıştır.

Aşağıdaki tabloda demografik özelliklerine ilişkin çeşitli bilgiler yer almaktadır (Tablo 3.1)

Tablo 3.1. Araştırma grubunun kişisel özelliklerine ilişkin bulgular.

Değişken	n	%
Cinsiyet		
Kız	310	61.3
Erkek	196	38.7
Okul türü		
Fen lisesi	59	11.7
Anadolu lisesi	211	41.7
Anadolu imam-hatip lisesi	98	19.4
Mesleki ve teknik Anadolu lisesi	58	11.5
Güzel sanatlar lisesi	80	15.8
Spor yapan	221	43.7
Spor yapmayan	285	56.3
Takım sporu yapan	74	33.4
Bireysel spor yapan	147	66.6
Not ortalaması		
0 – 44.99 arası olanlar	26	5.1
45.00 – 69.99 arası olanlar	151	29.8
70.00 – 100 arası olanlar	329	65.0

Tablo 3.1’de araştırmaya konu olan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler yer almıştır. Tabloya göre katılımcıların yaşlarına bakıldığında %62.7’si 15 yaşında, %37.3’ünün 16 yaşında olduğu, katılımcıların %61.3’ünü kadınlar, %38.7’sini erkekler oluşturmaktadır. Tablo 1’ de araştırmaya konu olan bireylerin demografik durumlarıyla ilgili bilgilere yer verilmiştir. Buna göre araştırmaya katılanların yaşlarına bakıldığında %62.7’si 15 yaşında, %37.3’ünün 16 yaşında olduğu, katılımcıların %61.3’ünü kadınlar, %38.7’sini erkekler oluşturmaktadır. Okul türlerine bakıldığında %11.7’sinin Fen lisesinde, %41.7’sinin Anadolu lisesinde, %19.4’ünün Anadolu imam-hatip lisesinde, %11.5’inin Mesleki ve teknik Anadolu lisesinde, %15.8’inin de Güzel sanatlar lisesinde okuduğu görülmektedir. Araştırmaya katılanların %43.7’sinin spor yaptığı, %56.3’ünün spor yapmadığı, spor yapanların %33.4’ünün takım sporu yaptığı, %66.6’sının bireysel spor yaptığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin dönem sonu notlarına bakıldığında 0 –

44.9 arası (düşük puan) olanların % 5.1 olduğu, 45 – 69.9 arası (orta) olanların % 29.8 olduğu, 70 – 100 arası (yüksek) olanların % 65 olduğu görülmüştür.

3.3. Veri Toplama Araçları

Yapılan çalışmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin çoklu zekâ alanlarını belirlemek için Armstrong (1994) tarafından geliştirilen ve Saban (2001) tarafından Türkçeye çevrilen Çoklu Zekâ Envanteri kullanılmıştır. Akademik başarıları değerlendirmek için ise öğrencilerin dönem sonu genel not ortalamaları alınmıştır. Ayrıca araştırmanın yapıldığı 6 okulda bulunan toplam 506 öğrencinin demografik özelliklerini saptamak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmış olan Kişisel Bilgi Formundan faydalanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan öğrencilerin kişisel ve sosyal özelliklerini kapsayan sorulardan oluşmuştur. Kişisel bilgi formunda öğrencilerin cinsiyeti, yaşı, okul türü, aktif spor yapma durumları gibi sorular bulunmaktadır.

3.3.2. Çoklu Zekâ Envanteri

Araştırmada katılımcıların çoklu zekâ alanlarını bulup tanımlamak için Armstrong (1994) tarafından geliştirilen ve Saban (2001) tarafından Türkçeye çevrilen Çoklu Zekâ Envanteri kullanılmıştır. Çoklu Zekâ Envanteri 80 madde ve 8 alandan oluşmaktadır. Çalışmada, Çoklu Zekâ Envanteri içeriğinde hiçbir değişiklik yapılmaksızın kullanılmıştır. Çoklu zekâ envanterinin zekâ alanları ifade aralıkları aşağıdaki gibidir:

- Sözel/dilsel zekâ 1-10. sorular arası,
- Mantıksal/matematikselsel zekâ 11-20. sorular arası,

- Görsel/uzamsal zekâ 21-30. sorular arası,
- Müziksel/ritmik zekâ 31-40. sorular arası,
- Bedensel/kinestetik zekâ 41-50. sorular arası,
- Kişilerarası/sosyal zekâ 51-60. sorular arası,
- Kişisel/içsel zekâ 61-70. sorular arası,
- Doğa zekâsı 71-80. sorular arası.

Her maddenin karşısında likert tipi olarak 5 ölçekli cevap skalası bulunmaktadır. Bu skala 0: Bana hiç uygun değil, 1: Bana çok az uygun, 2: Bana kısmen uygun, 3: Bana oldukça uygun, 4: Bana tamamen uygun şeklinde derecelendirilmiştir. Ölçeğin ortalama puan aralığı değeri tablo 3.2’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2. Çoklu zekâ envanteri ortalama için puan aralığı değeri.

Aralık	Çoklu Zekâ Envanteri
0.00 – 0.79	Bana Hiç Uygun Değil
0.80– 1.59	Bana Çok Az Uygun
1.60–2.39	Bana Kısmen Uygun
2.40– 3.19	Bana Oldukça Uygun
3.20– 4.00	Bana TamamenUygun

Ölçeğin ve alt boyutlarının Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.3. Çoklu zekâ envanteri ve alt boyutları’nın cronbach alpha güvenilirlik analizi sonuçları.

Alt Boyut	Madde Sayısı	Cronbach Alpha
Sözel/dilsel zekâ	10	.881
Mantıksal/matematiksel zekâ	10	.889
Görsel/uzamsal zekâ	10	.884
Müziksel/ritmik zekâ	10	.898
Bedensel/kinestetik zekâ	10	.872
Kişilerarası/sosyal zekâ	10	.885
Kişisel/içsel zekâ	10	.885
Doğa zekâsı	10	.880
Ölçeğin Geneli	80	.894

Tablo 3.3'teki analiz sonuçları sözel/dilsel zekâ boyutunda bulunan 10 maddenin Alpha güvenilirlik katsayısı .881 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin mantıksal/matematikselsel zekâ boyutunda toplam 10 maddenin Alpha güvenilirlik katsayısı ise .889 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin görsel/uzamsal zekâ boyutunda toplam 10 maddenin Alpha güvenilirlik katsayısı ise .884 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin müziksel/ritmik zekâ boyutunda toplam 10 maddenin Alpha güvenilirlik katsayısı ise .898 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Bedensel/kinestetik zekâ boyutunda toplam 10 maddenin Alpha güvenilirlik katsayısı ise .872 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Kişilerarası/sosyal zekâ boyutunda toplam 10 maddenin Alpha güvenilirlik katsayısı ise .885 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Kişisel/içsel zekâ boyutunda toplam 10 maddenin Alpha güvenilirlik katsayısı ise .885 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin Doğa zekâ boyutunda toplam 10 maddenin Alpha güvenilirlik katsayısı ise .880 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin genelinde ise 80 maddenin güvenilirlik katsayısı 0.894 olarak hesaplanmıştır. Gerek alt boyutlar gerekse ölçeğin geneline ilişkin elde edilen güvenilirlik katsayıları “ $0.80 < \alpha < 1$ ” arasında bir değer olduğu için, ölçeğin “yüksek derecede güvenilir” olduğu söylenebilir (Kalaycı, 2006). Sonuç olarak gerek alt boyutlarının gerekse ölçeğin genelinin güvenilirlik açısından oldukça iyi bir düzeyi yansıtmaktadır.

3.3.3. Akademik Başarının Ölçülmesi

Akademik başarının tespit edilmesi amacıyla öğrencilerin 2020-2021 eğitim-öğretim yılındaki dönem sonu not ortalamaları dikkate alınmıştır. Not ortalamaları “0-44” puan aralığı “Düşük”, “45-69” puan aralığı “Orta” ve “70-100” puan aralığı “Yüksek” olarak derecelendirilmiştir. Tablo 3.4'te Akademik başarı puan ortalamasının aralık değeri gösterilmiştir.

Tablo 3.4. Akademik başarı için puan aralığı değeri

Aralık	Akademik Başarı
1.00 – 1.67	Düşük (0-44.99 arası puan)
1.68– 2.35	Orta (45-69.99 arası puan)
2.36–3.00	Yüksek (70-100 arası puan)

3.4. Araştırmanın Bağımlı Bağımsız Değişkenleri

Araştırmanın bağımlı değişkenlerini 80 maddelik ‘‘Çoklu Zekâ Envanteri’’ ve akademik başarı olarak belirlenirken, bağımsız değişkenini ise öğrencilerin cinsiyetleri, spor yapıp yapmama durumları, spor yapanların branşı ve okul türleri oluşturmaktadır.

3.5. Verilerin Toplanması

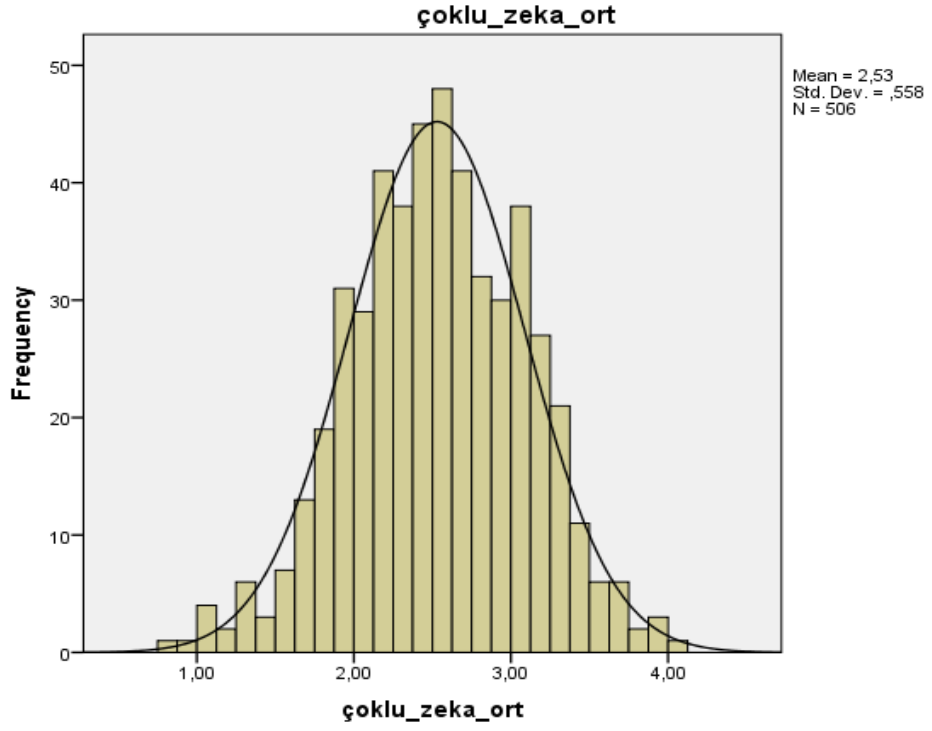
Araştırmaya katılan Balıkesir ili Karesi İlçesinde bulunan Rahmi Kula Anadolu Lisesi, Bursa ili Nilüfer İlçesinde bulunan Çamlıca Anadolu Lisesi, Hüseyin Özdilek Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Fatih Anadolu İmam-Hatip Lisesi, İMKB Fen Lisesi ve Zeki Müren Güzel Sanatlar Lisesi’nde öğrenim gören öğrencilere araştırma ile ilgili bilgiler verildi. Araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen öğrencilerden veli izin belgeleri toplandı. Ailelerinden izin alan gönüllü öğrencilere veri toplama araçları hakkında bilgi verildi ve Kişisel Bilgi Formu ile Çoklu Zekâ Envanteri uygulandı.

Çalışma grubunu oluşturan okulların Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı olmasından dolayı uygulama prosedürüne dikkat edilerek onay alınmış ve eksik ya da yanlış doldurulduğu belirlenen ölçekler değerlendirmeye alınmamıştır. Ölçekler uygulanmadan önce okul müdürü ve ders öğretmenlerinden izin alınmıştır. Araştırmaya 310 kız ve 196 erkek öğrenci katılmıştır.

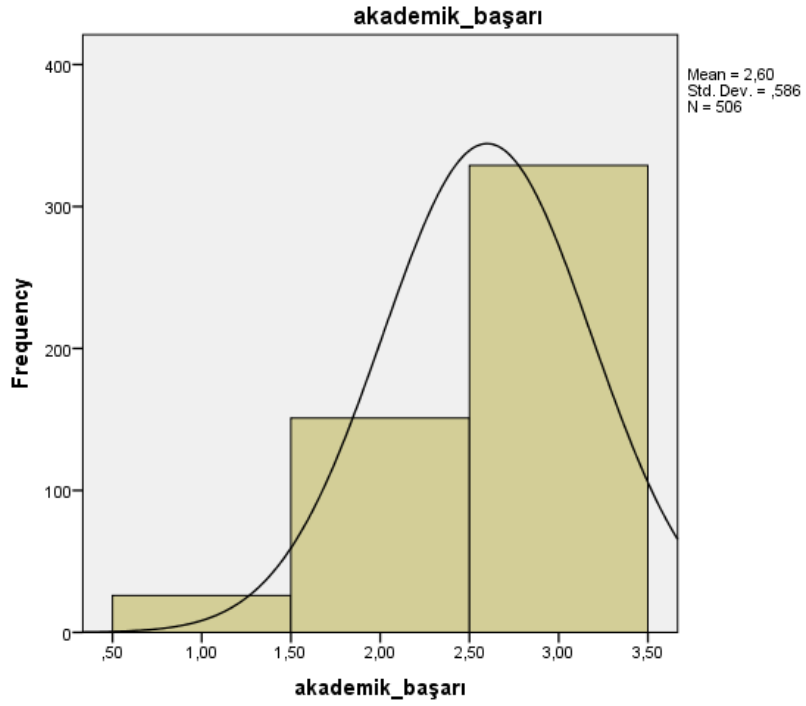
3.6. Verilerin Analizi

Ölçeklerden elde edilen verilerin analizinde SPSS 23.0 (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Araştırma sorularına dair hangi analiz yönteminin kullanılacağına karar vermek için akademik başarı ve çoklu zekâ değişkenlerinin normallik dağılımları incelenmiştir.

Şekil 3.1. Çoklu zekâ değişkenine ilişkin histogram grafiği.

Şekil 3.2. Akademik başarı değişkenine ilişkin histogram grafiği.

Tablo 3.5. Normallik testi sonuçları.

	Aritmetik Ortalama	Medyan (Ortanca)	Standart Sapma	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
Çoklu Zekâ	2.53	2.52	.56	-.113	-1.159
Akademik Başarı	2.60	3.00	.59	-.40	.338

Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre verilerin normal dağılıp dağılmadığına karar vermede Skewness (Çarpıklık) ve Kurtosis (Basıklık) değerleri dikkate alınmalıdır. Bu değerlerin -1.5 ile +1.5 arasında olması örneklemin normal dağıldığının bir göstergesidir. Tablo 2 incelendiğinde hem akademik başarı hem de çoklu zekâ değişkenleri için bu puanların belirlenen sınırlar içerisinde oldukları görülmektedir. Dolayısıyla her iki değişkenin de normal dağılım sergiledikleri ifade edilebilir (bkz. Şekil 1., Şekil 2.). Bu nedenle çalışmada, araştırma sorularına konu olan bağımlı değişkenlerin her ikisinin de analizinde parametrik testler kullanılmıştır.

Araştırmada bağımsız örneklem t testi; ANOVA; Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi yöntemi kullanılmıştır.

3.7. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmada Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi, Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığından 25.11.2020 tarihli ve 2020/220 sayılı kararı ile “etik açıdan sakınca olmadığına” dair rapor alındıktan sonra araştırmaya başlanılmıştır. Araştırmada veri toplama sırasında bütün öğrenciler araştırma hakkında bilgilendirilmiş ve öğrencilerden araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarını gösteren gönüllü onam formu alınmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde, lise öğrencilerinin akademik başarıları ile çoklu zekâ düzeyleri arasındaki ilişki ile ilgili elde edilen verilere ve verilerin analizlerine yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan lise öğrencilerinin cinsiyetleri ile çoklu zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak için Bağımsız gruplar t testi yapılmış ve sonuçları Tablo 4.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Öğrencilerin cinsiyetleri ile çoklu zekâ düzeylerinin Bağımsız Gruplar t Testi analizi.

Alt Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	Levene Testi		t	p
					F	p		
Sözel/Dilsel Zekâ	Kız	310	2.61	.65	.001	.971	1.569	.117
	Erkek	196	2.51	.66				
Mantıksal /Matematiksel Zekâ	Kız	310	2.37	.73	.067	.796	-3.284	.001
	Erkek	196	2.59	.77				
Görsel/Uzamsal Zekâ	Kız	310	2.52	.72	3.024	.083	1.782	.075
	Erkek	196	2.40	.81				
Müziksel/Ritmik Zekâ	Kız	310	2.39	.85	2.341	.127	1.942	.053
	Erkek	196	2.24	.91				
Bedensel/Kinestetik Zekâ	Kız	310	2.42	.77	.310	.578	.993	.321
	Erkek	196	2.35	.82				
Kişilerarası / Sosyal Zekâ	Kız	310	2.94	.73	.051	.821	.499	.618
	Erkek	196	2.91	.74				
Kişisel/İçsel Zekâ	Kız	310	2.87	.66	3.039	.082	-.084	.933
	Erkek	196	2.88	.70				
Doğa Zekâsı	Kız	310	2.23	.95	.237	.626	.734	.463
	Erkek	196	2.17	.97				

Tablo 4.1. Öğrencilerin cinsiyetleri ile çoklu zekâ düzeylerinin Bağımsız Gruplar t Testi analizi (devamı)

Alt Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	Levene Testi		t	p
					F	p		
Sözel/Dilsel Zekâ	Kız	310	2.61	.65	.001	.971	1.569	.117
	Erkek	196	2.51	.66				
Mantıksal /Matematiksel Zekâ	Kız	310	2.37	.73	.067	.796	-3.284	.001
	Erkek	196	2.59	.77				
Görsel/Uzamsal Zekâ	Kız	310	2.52	.72	3.024	.083	1.782	.075
	Erkek	196	2.40	.81				
Müziksel/Ritmik Zekâ	Kız	310	2.39	.85	2.341	.127	1.942	.053
	Erkek	196	2.24	.91				
Bedensel/Kinestetik Zekâ	Kız	310	2.42	.77	.310	.578	.993	.321
	Erkek	196	2.35	.82				
Kişilerarası / Sosyal Zekâ	Kız	310	2.94	.73	.051	.821	.499	.618
	Erkek	196	2.91	.74				
Kişisel/İçsel Zekâ	Kız	310	2.87	.66	3.039	.082	-.084	.933
	Erkek	196	2.88	.70				
Doğa Zekâsı	Kız	310	2.23	.95	.237	.626	.734	.463
	Erkek	196	2.17	.97				
Genel Ortalama	Kız	310	2.54	.53	4.251	.040	.765	.445
	Erkek	196	2.51	.61				

*p>.05; sd=504

Tablo 4.1'e göre "Sözel/dilsel zekâ" boyutunda cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=1.569$; $p>0.05$). Buna göre erkek öğrencilerin ($\bar{X}=2.51$, $SS=.66$) ve kız öğrencilerin ($\bar{X}=2.61$, $SS=.65$); sözel/dilsel zekâ alanına "bana oldukça uygun" şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

"Mantıksal/Matematiksel zekâ" boyutunda cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($t=-3.284$; $p<0.05$). Buna göre mantıksal/matematiksel zekâ alanına erkek öğrencilerin ($\bar{X}=2.59$, $SS=.77$) "bana oldukça uygun" şeklinde

görüş belirttikleri, kız öğrencilerin ($\bar{X}=2.37$, $SS=.73$)ise “bana kısmen uygun”; şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. İstatiksel açıdan anlamlı farklılığın erkek öğrenciler lehine olduğu gözlenmiştir.

“Görsel/uzamsal zekâ” boyutunda cinsiyete göre istatiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=1.782$; $p>0.05$). Buna göre erkek öğrencilerin ($\bar{X}=2.40$, $SS=.81$) ve kız öğrencilerin ($\bar{X}=2.52$, $SS=.81$); görsel/uzamsal zekâ alanına “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

“Müziksel/ritmik zekâ” boyutunda cinsiyete göre istatiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=1.942$; $p>0.05$). Buna göre erkek öğrencilerin ($\bar{X}=2.24$, $SS=.91$) ve kız öğrencilerin ($\bar{X}=2.39$, $SS=.85$); müziksel/ritmik zekâ alanına “bana kısmen uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

“Bedensel/kinestetik zekâ” boyutunda cinsiyete göre istatiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=.993$; $p>0.05$). Buna göre bedensel/kinestetik zekâ alanına erkek öğrencilerin ($\bar{X}=2.35$, $SS=.82$) “bana kısmen uygun” şeklinde görüş belirttikleri ve kız öğrencilerin ($\bar{X}=2.42$, $SS=.77$) ise “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

“Kişilerarası zekâ” boyutunda cinsiyete göre istatiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=.499$; $p>0.05$). Buna göre erkek öğrencilerin ($\bar{X}=2.91$, $SS=.74$) ve kız öğrencilerin ($\bar{X}=2.94$, $SS=.82$); kişilerarası zekâ alanına “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

“Kişisel/içsel zekâ” boyutunda cinsiyete göre istatiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=-.084$; $p>0.05$). Buna göre erkek öğrencilerin ($\bar{X}=2.88$, $SS=.70$) ve kız öğrencilerin ($\bar{X}=2.87$, $SS=.66$); kişisel/içsel zekâ alanına “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

“Doğa zekâsı” boyutunda cinsiyete göre istatiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=.734$; $p>0.05$). Buna göre erkek öğrencilerin ($\bar{X}=2.17$ $SS=.97$) ve kız

öğrencilerin ($\bar{X}=2.23$, $SS=.95$); doğa zekâsı alanına “bana kısmen uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

Ölçeğin genelinde ise cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=.765$; $p>0.05$). Buna göreölçeğin genelinde erkek öğrencilerin ($\bar{X}=2.51$, $SS=.61$) ve kız öğrencilerin ($\bar{X}=2.54$, $SS=.53$) “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

Tablo 4.2. Öğrencilerin çoklu zekâ düzeylerinin öğrenim gördükleri okul türü açısından betimsel analiz ve varyansların homojenliği testi sonuçları.

Alt Boyut	N	$\bar{X}$	SS	Levene Testi		
				F	p	
Sözel/Dilsel Zekâ	Fen Lisesi	59	2.50	.56	1.424	.225
	Anadolu Lisesi	211	2.57	.67		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	98	2.67	.69		
	Mesleki ve Teknik A.L.	58	2.34	.60		
	Güzel Sanatlar Lisesi	80	2.66	.64		
	Toplam	506	2.57	.65		
Mantıksal /Matematiksel Zekâ	Fen Lisesi	59	2.73	.78	.396	.812
	Anadolu Lisesi	211	2.51	.74		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	98	2.40	.77		
	Mesleki ve Teknik A.L.	58	2.15	.70		
	Güzel Sanatlar Lisesi	80	2.40	.71		
	Toplam	506	2.46	.75		
Görsel/Uzamsal Zekâ	Fen Lisesi	59	2.39	.67	1.403	.232
	Anadolu Lisesi	211	2.40	.73		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	98	2.36	.72		
	Mesleki ve Teknik A.L.	58	2.19	.77		
	Güzel Sanatlar Lisesi	80	3.07	.63		
	Toplam	506	2.47	.76		

Tablo 4.2. Öğrencilerin çoklu zekâ düzeylerinin öğrenim gördükleri okul türü açısından betimsel analiz ve varyansların homojenliği testi sonuçları. (devamı)

Alt Boyut	N	$\bar{x}$	SS	Levene Testi		
				F	p	
Müziksel/Ritmik Zekâ	Fen Lisesi	59	2.23	.89	.406	.804
	Anadolu Lisesi	211	2.27	.84		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	98	2.32	.86		
	Mesleki ve Teknik A.L.	58	2.17	.89		
	Güzel Sanatlar Lisesi	80	2.72	.91		
	Toplam	506	2.33	.88		
Bedensel/Kinestetik Zekâ	Fen Lisesi	59	2.31	.78	.607	.658
	Anadolu Lisesi	211	2.37	.81		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	98	2.42	.77		
	Mesleki ve Teknik A.L.	58	2.22	.83		
	Güzel Sanatlar Lisesi	80	2.58	.70		
	Toplam	506	2.39	.79		
Kişilerarası/Sosyal Zekâ	Fen Lisesi	59	2.88	.73	1.176	.320
	Anadolu Lisesi	211	2.89	.77		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	98	2.99	.74		
	Mesleki ve Teknik A.L.	58	2.87	.73		
	Güzel Sanatlar Lisesi	80	3.01	.64		
	Toplam	506	2.93	.73		
Kişisel/İçsel Zekâ	Fen Lisesi	59	2.67	.69	.470	.758
	Anadolu Lisesi	211	2.82	.66		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	98	2.99	.68		
	Mesleki ve Teknik A.L.	58	2.90	.72		
	Güzel Sanatlar Lisesi	80	2.98	.64		
	Toplam	506	2.87	.68		
Doğa Zekâsı	Fen Lisesi	59	2.17	.94	.938	.442
	Anadolu Lisesi	211	2.09	.98		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	98	2.46	.90		
	Mesleki ve Teknik A.L.	58	1.92	.85		
	Güzel Sanatlar Lisesi	80	2.43	.94		
	Toplam	506	2.21	.96		

Tablo 4.2. Öğrencilerin çoklu zekâ düzeylerinin öğrenim gördükleri okul türü açısından betimsel analiz ve varyansların homojenliği testi sonuçları. (devamı)

Alt Boyut	N	$\bar{X}$	SS	Levene Testi		
				F	p	
Genel Ortalama	Fen Lisesi	59	2.48	.55	1.001	.406
	Anadolu Lisesi	211	2.49	.57		
	Anadolu İmam Hatip Lisesi	98	2.58	.56		
	Mesleki ve Teknik A.L.	58	2.35	.53		
	Güzel Sanatlar Lisesi	80	2.73	.49		
	Toplam	506	2.53	.56		

*p<.05; sd1=4; sd2=501

“Sözel/dilsel zekâ” boyutunda okul türüne göre yapılan betimsel analiz sonuçlarına göre en yüksek ortalama ($\bar{X}=2.67$ SS=.69) “Anadolu İmam Hatip Lisesi” öğrencilerine ait iken, en düşük ortalama ($\bar{X}= 2.34$, SS=.60) “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi” öğrencilerine ait olduğu belirlenmiştir.

“Mantıksal/Matematiksel zekâ” boyutunda okul türüne göre yapılan betimsel analiz sonuçlarına göre en yüksek ortalama ($\bar{X}=2.73$, SS=.78) “Fen Lisesi” öğrencilerine ait iken, en düşük ortalama ($\bar{X}= 2.15$, SS=.70) “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi” öğrencilerine ait olduğu belirlenmiştir.

“Görsel/Uzamsal zekâ” boyutunda okul türüne göre yapılan betimsel analiz sonuçlarına göre en yüksek ortalama ($\bar{X}=3.07$, SS=.63) “Güzel Sanatlar Lisesi” öğrencilerine ait iken, en düşük ortalama ($\bar{X}= 2.19$, SS=.77) “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi” öğrencilerine ait olduğu belirlenmiştir.

“Müziksel/Ritmik zekâ” boyutunda okul türüne göre yapılan betimsel analiz sonuçlarına göre en yüksek ortalama ($\bar{X}=2.73$, SS=.91) “Güzel Sanatlar Lisesi” öğrencilerine ait iken, en düşük ortalama ($\bar{X}= 2.17$, SS=.89) “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi” öğrencilerine ait olduğu belirlenmiştir.

“Bedensel/Kinestetik zekâ” boyutunda okul türüne göre yapılan betimsel analiz sonuçlarına göre en yüksek ortalama ($\bar{X}=2.58$, $SS=.70$) “Güzel Sanatlar Lisesi” öğrencilerine ait iken, en düşük ortalama ($\bar{X}= 2.22$, $SS=.83$) “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi” öğrencilerine ait olduğu belirlenmiştir.

“Kişilerarası/sosyal zekâ” boyutunda okul türüne göre yapılan betimsel analiz sonuçlarına göre en yüksek ortalama ($\bar{X}=3.01$, $SS=.64$) “Güzel Sanatlar Lisesi” öğrencilerine ait iken, en düşük ortalama ($\bar{X}= 2.87$, $SS=.73$) “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi” öğrencilerine ait olduğu belirlenmiştir.

“Kişisel/içsel zekâ” boyutunda okul türüne göre yapılan betimsel analiz sonuçlarına göre en yüksek ortalama ($\bar{X}=2.99$, $SS=.68$) “Anadolu İmam Hatip Lisesi” öğrencilerine ait iken, en düşük ortalama ($\bar{X}= 2.67$, $SS=.69$) “Fen Lisesi” öğrencilerine ait olduğu belirlenmiştir.

“Doğa zekâsı” boyutunda okul türüne göre yapılan betimsel analiz sonuçlarına göre en yüksek ortalama ($\bar{X}=2.46$, $SS=.90$) “Anadolu İmam Hatip Lisesi” öğrencilerine ait iken, en düşük ortalama ($\bar{X}= 1.92$, $SS=.85$) “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi” öğrencilerine ait olduğu belirlenmiştir.

Ölçeğin genelinde okul türüne göre yapılan betimsel analiz sonuçlarına göre en yüksek ortalama ($\bar{X}=2.73$, $SS=.49$) “Güzel Sanatlar Lisesi” öğrencilerine ait iken, en düşük ortalama ($\bar{X}= 2.35$, $SS=.53$) “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi” öğrencilerine ait olduğu belirlenmiştir.

Yapılan analizlere göre ölçeğin genelinde ve her bir zekâ alanında varyansların homojen olduğu tespit edilmiştir ($p>.05$). Ölçeğin genelinde ve çoklu zekâ boyutlarında ortalamalar arasında ki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonucuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık varsa hangi gruplar arasında olduğunu tespit etmek için Scheffe testi yapılmıştır. ANOVA analizi sonuçları Tablo 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3. Öğrencilerin çoklu zekâ düzeylerinin öğrenim gördükleri okul türü açısından tek yönlü varyans (ANOVA) analizi sonuçları.

Alt Boyut		Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F	p	Farkın Kaynağı
Sözel/Dilsel Zekâ	Gruplar Arası	5.044	1.261	3.009	.018	-
	Grup İçi	209.937	.419			
	Toplam	214.981				
Mantıksal/ Matematiksel Zekâ	Gruplar Arası	11.135	2.784	5.060	.001	1>4; 2>4
	Grup İçi	275.630	.550			
	Toplam	286.765				
Görsel/Uzamsal Zekâ	Gruplar Arası	36.063	9.016	17.746	.001	5>1; 5>2; 5>3; 5>4
	Grup İçi	254.530	.508			
	Toplam	290.593				
Müziksel/Ritmik Zekâ	Gruplar Arası	15.347	3.837	5.135	.001	5>1; 5>2; 5>3; 5>4
	Grup İçi	374.378	.747			
	Toplam	389.726				
Bedensel/ Kinestetik Zekâ	Gruplar Arası	4.922	1.231	1.998	.094	-
	Grup İçi	308.508	.616			
	Toplam	313.430				
Kişilerarası/ Sosyal Zekâ	Gruplar Arası	1.516	.379	.702	.591	-
	Grup İçi	270.551	.540			
	Toplam	272.067				
Kişisel/ İçsel zekâ	Gruplar Arası	5.292	1.323	2.942	.020	-
	Grup İçi	225.281	.450			
	Toplam	230.573				
Doğa Zekâsı	Gruplar Arası	17.697	4.424	4.990	.001	3>2; 3>4; 5>4
	Grup İçi	444.214	.887			
	Toplam	461.911				
Ölçeğin Geneli	Gruplar Arası	5.865	1.466	4.850	.001	3>1,4
	Grup İçi	151.460	.302			
	Toplam	157.325				

p<.05, sd1=4; sd2=501

Tablo 4.3'e göre ölçeğin "Sözel/Dilsel Zekâ" boyutunda öğrenim görülen okul türüne göre istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu ($F=3.009$; $p<.05$); ancak Scheffe testi sonucunda gruplar arasında önemli bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

"Mantıksal/matematiksel Zekâ" boyutunda da gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu ($F=5.060$; $p<.05$) belirlenmiştir. Scheffe testi sonucunda "Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi" ile "Fen Lisesi" ve "Anadolu Lisesinde" öğrenim gören öğrenciler arasında olduğu görülmüştür. "Fen Lisesi" ve "Anadolu Lisesinde" öğrenim gören öğrencilerin ortalamaları, "Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi" öğrenim gören öğrencilerin ortalamasından daha büyüktür.

"Görsel/Uzamsal Zekâ" boyutunda da gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu ($F=17.746$; $p<.05$) belirlenmiştir. Scheffe testi sonucunda anlamlı farklılığın "Güzel Sanatlar Lisesi" ile diğer liselerde öğrenim gören öğrenciler arasında olduğu görülmüştür. "Güzel Sanatlar Lisesi" öğrenim gören öğrencilerin ortalamaları, diğer liselerde öğrenim gören öğrencilerin ortalamalarından daha büyüktür.

"Müziksel/Ritmik Zekâ" boyutunda da gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu ($F=5.135$; $p<.05$) belirlenmiştir. Scheffe testi sonucunda anlamlı farklılığın "Güzel Sanatlar Lisesi" ile diğer liselerde öğrenim gören öğrenciler arasında olduğu görülmüştür. "Güzel Sanatlar Lisesinde" öğrenim gören öğrencilerin ortalamaları, diğer liselerde öğrenim gören öğrencilerin ortalamalarından daha büyüktür.

"Bedensel/Kinestetik Zekâ" boyutunda öğrenim görülen okul türüne göre istatistiksel açıdan anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir ($F=1.998$; $p<.05$).

"Kişilerarası/Sosyal Zekâ" boyutunda öğrenim görülen okul türüne göre istatistiksel açıdan anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir ($F=.702$; $p<.05$).

"Kişisel/İçsel Zekâ" boyutunda öğrenim görülen okul türüne göre istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu ($F=2.942$; $p<.05$); ancak Scheffe testi sonucunda gruplar arasında önemli bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

“Doğa Zekâsı” boyutunda da gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu (F=4.990; p<.05) belirlenmiştir. Scheffe testi sonucunda “Anadolu İmam Hatip Lisesinde” öğrenim gören öğrenciler ile “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi” ve “Anadolu Lisesinde” öğrenim gören öğrenciler arasında olduğu anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. “Anadolu İmam Hatip Lisesinde öğrenim gören öğrencilerin ortalamaları, ” “Anadolu Lisesinde” ve “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde” öğrenim gören öğrencilerin ortalamasından daha büyüktür. Aynı zamanda “Güzel Sanatlar Lisesinde” öğrenim gören öğrencilerin ortalamaları, “Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde” öğrenim gören öğrencilerin ortalamalarından daha büyüktür.

Çoklu Zekâ Ölçeğinin genelinde ise öğrenim görülen okul türüne göre istatistiksel açıdan anlamlı fark olmadığı belirlenmiştir (F=1.001; p<.05).

Araştırmaya katılan spor yapan ve yapmayan öğrencilerin çoklu zekâ alanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak için Bağımsız Gruplar t testi yapılmış ve sonuçları Tablo 4.4’te gösterilmiştir.

Tablo 4.4. Öğrencilerin spor yapıp yapmama durumları ile çoklu zekâ düzeylerinin bağımsız gruplar t Testi analizi.

Alt Boyut	Spor yapıyor mu, yapmıyor mu?	N	$\bar{x}$	SS	Levene Testi		t	p
					F	p		
Sözel/Dilsel Zekâ	Evet	310	2.69	.62	.157	.692	3.888	.001
	Hayır	196	2.47	.65				
Mantıksal / Matematiksel Zekâ	Evet	221	2.59	.72	.092	.762	3.753	.001
	Hayır	285	2.34	.75				
Görsel/Uzamsal Zekâ	Evet	221	2.63	.73	.363	.547	4.255	.001
	Hayır	285	2.34	.75				
Müziksel/Ritmik Zekâ	Evet	221	2.46	.88	.552	.458	2.942	.003
	Hayır	285	2.23	.86				
Bedensel/ Kinstestetik Zekâ	Evet	221	2.67	.72	.661	.417	7.649	.001
	Hayır	285	2.17	.76				
Kişilerarası / Sosyal Zekâ	Evet	221	3.11	.64	5.895	.016	4.973	.001
	Hayır	285	2.79	.76				

Tablo 4.4. Öğrencilerin spor yapıp yapmama durumları ile çoklu zekâ düzeylerinin bağımsız gruplar t Testi analizi (devamı).

Alt Boyut	Spor yapıyor mu, yapmıyor mu?	N	$\bar{X}$	SS	Levene Testi		t	p
					F	p		
Kişisel/İçsel Zekâ	Evet	221	3.02	.64	.225	.635	4.531	.001
	Hayır	285	2.75	.67				
Doğa Zekâsı	Evet	221	2.40	.99	2.738	.099	4.185	.001
	Hayır	285	2.05	.89				
Genel Ortalama	Evet	221	2.70	.54	.575	.448	6.336	.001
	Hayır	285	2.39	.53				

*p>.05; sd=504

Tablo 4.4’te göre “Sözel/dilsel zekâ” boyutunda spor yapma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($t=3.888$; $p<0.05$). Buna göre spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.69$, $SS=.62$) ve spor yapmayan öğrencilerin ($\bar{X}=2.47$, $SS=.65$); sözel/dilsel zekâ alanına “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri; ancak ortalama puanlar dikkate alındığında spor yapan öğrencilerin lehine istatistiksel açıdan anlamlı farklılık görülmüştür.

“Mantıksal/Matematiksel zekâ” boyutunda spor yapma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($t=3.753$; $p<0.05$). Buna göre mantıksal/matematiksel zekâ alanına spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.59$, $SS=.72$) “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri, spor yapmayan öğrencilerin ($\bar{X}=2.34$, $SS=.75$) ise “bana kısmen uygun”; şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. İstatistiksel açıdan anlamlı farklılığın spor yapan öğrenciler lehine olduğu gözlenmiştir.

“Görsel/uzamsal zekâ” boyutunda spor yapma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($t=4.255$; $p<0.05$). Buna göre görsel/uzamsal zekâ alanına spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.63$, $SS=.73$) “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri ve spor yapmayan öğrencilerin ($\bar{X}=2.34$, $SS=.75$) ise “bana kısmen uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. İstatistiksel açıdan anlamlı farklılığın spor yapan öğrenciler lehine olduğu gözlenmiştir.

“Müziksel/ritmik zekâ” boyutunda spor yapma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($t=2.942$; $p<0.05$). Buna göre müziksel/ritmik zekâ alanında spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.46$, $SS=.88$) “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri ve spor yapmayan öğrencilerin ($\bar{X}=2.23$, $SS=.86$) ise “bana kısmen uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. İstatistiksel açıdan anlamlı farklılığın spor yapan öğrenciler lehine olduğu gözlenmiştir.

“Bedensel/kinestetik zekâ” boyutunda spor yapma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($t=7.649$; $p<0.05$). Buna göre bedensel/kinestetik zekâ alanına spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.67$, $SS=.72$) “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri ve spor yapmayan öğrencilerin ($\bar{X}=2.17$, $SS=.76$) ise “bana kısmen uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. İstatistiksel açıdan anlamlı farklılığın spor yapan öğrenciler lehine olduğu gözlenmiştir.

“Kişilerarası/sosyal zekâ” boyutunda spor yapma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($t=4.973$; $p<0.05$). Buna göre spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=3.11$, $SS=.64$) ve spor yapmayan öğrencilerin ($\bar{X}=2.79$, $SS=.76$); kişilerarası/sosyal zekâ alanına “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. Ancak istatistiksel açıdan anlamlı farklılığın spor yapan öğrenciler lehine olduğu gözlenmiştir.

“Kişisel/içsel zekâ” boyutunda spor yapma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($t=4.531$; $p<0.05$). Buna göre spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=3.02$, $SS=.64$) ve spor yapmayan öğrencilerin ($\bar{X}=2.75$, $SS=.67$); kişisel/içsel zekâ alanına “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. Ancak istatistiksel açıdan anlamlı farklılığın spor yapan öğrenciler lehine olduğu gözlenmiştir.

“Doğa zekâsı” boyutunda spor yapma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($t=4.185$; $p<0.05$). Buna göre spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.40$, $SS=.99$) “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri ve spor yapmayan öğrencilerin ($\bar{X}=2.05$, $SS=.89$) ise doğa zekâsı alanına “bana kısmen uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. İstatistiksel açıdan anlamlı farklılığın spor yapan öğrenciler lehine olduğu gözlenmiştir.

Ölçeğin genelinde ise spor yapma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($t=6.336$; $p<0.05$). Buna göre ölçeğin genelinde spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.70$, $SS=.54$) “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri ve spor yapmayan öğrencilerin ($\bar{X}=2.39$, $SS=.53$) ise “bana kısmen uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. İstatistiksel açıdan anlamlı farklılığın spor yapan öğrenciler lehine olduğu gözlenmiştir

Araştırmaya katılan spor yapan öğrencilerin branşa göre çoklu zekâ alanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını anlamak için Bağımsız Gruplar t testi yapılmış ve sonuçları Tablo 4.5’te gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Spor yapan öğrencilerin branş ile çoklu zekâ düzeylerinin bağımsız gruplar T testi analizi.

Alt Boyut	Branşı	N	$\bar{X}$	SS	Levene Testi		t	p																																																																																						
					F	p																																																																																								
Sözel/ Dilsel Zekâ	Takım Spor	74	2.55	.63	.914	.340	-.275	.783																																																																																						
	Bireysel Spor	147	2.57	.68					Mantıksal / Matematiksel Zekâ	Takım Spor	74	2.45	.75	.011	.915	1.179	.240	Bireysel Spor	147	2.32	.74	Görsel/ Uzamsal Zekâ	Takım Spor	74	2.40	.74	.10	.919	.165	.869	Bireysel Spor	147	2.38	.75	Müziksel/ Ritmik Zekâ	Takım Spor	74	2.39	.83	.443	.506	.171	.865	Bireysel Spor	147	2.37	.88	Bedensel/ Kinstestetik Zekâ	Takım Spor	74	2.37	.77	.532	.467	.849	.397	Bireysel Spor	147	2.27	.82	Kişilerarası /Sosyal Zekâ	Takım Spor	74	2.95	.74	1.515	.220	1.276	.203	Bireysel Spor	147	2.81	.81	Kişisel/İçsel Zekâ	Takım Spor	74	2.92	.61	2.995	.085	.922	.358	Bireysel Spor	147	2.83	.70	Doğa Zekâsı	Takım Spor	74	2.15	.98	.046	.831	.285
Mantıksal / Matematiksel Zekâ	Takım Spor	74	2.45	.75	.011	.915	1.179	.240																																																																																						
	Bireysel Spor	147	2.32	.74					Görsel/ Uzamsal Zekâ	Takım Spor	74	2.40	.74	.10	.919	.165	.869	Bireysel Spor	147	2.38	.75	Müziksel/ Ritmik Zekâ	Takım Spor	74	2.39	.83	.443	.506	.171	.865	Bireysel Spor	147	2.37	.88	Bedensel/ Kinstestetik Zekâ	Takım Spor	74	2.37	.77	.532	.467	.849	.397	Bireysel Spor	147	2.27	.82	Kişilerarası /Sosyal Zekâ	Takım Spor	74	2.95	.74	1.515	.220	1.276	.203	Bireysel Spor	147	2.81	.81	Kişisel/İçsel Zekâ	Takım Spor	74	2.92	.61	2.995	.085	.922	.358	Bireysel Spor	147	2.83	.70	Doğa Zekâsı	Takım Spor	74	2.15	.98	.046	.831	.285	.776	Bireysel Spor	147	2.11	1.00								
Görsel/ Uzamsal Zekâ	Takım Spor	74	2.40	.74	.10	.919	.165	.869																																																																																						
	Bireysel Spor	147	2.38	.75					Müziksel/ Ritmik Zekâ	Takım Spor	74	2.39	.83	.443	.506	.171	.865	Bireysel Spor	147	2.37	.88	Bedensel/ Kinstestetik Zekâ	Takım Spor	74	2.37	.77	.532	.467	.849	.397	Bireysel Spor	147	2.27	.82	Kişilerarası /Sosyal Zekâ	Takım Spor	74	2.95	.74	1.515	.220	1.276	.203	Bireysel Spor	147	2.81	.81	Kişisel/İçsel Zekâ	Takım Spor	74	2.92	.61	2.995	.085	.922	.358	Bireysel Spor	147	2.83	.70	Doğa Zekâsı	Takım Spor	74	2.15	.98	.046	.831	.285	.776	Bireysel Spor	147	2.11	1.00																					
Müziksel/ Ritmik Zekâ	Takım Spor	74	2.39	.83	.443	.506	.171	.865																																																																																						
	Bireysel Spor	147	2.37	.88					Bedensel/ Kinstestetik Zekâ	Takım Spor	74	2.37	.77	.532	.467	.849	.397	Bireysel Spor	147	2.27	.82	Kişilerarası /Sosyal Zekâ	Takım Spor	74	2.95	.74	1.515	.220	1.276	.203	Bireysel Spor	147	2.81	.81	Kişisel/İçsel Zekâ	Takım Spor	74	2.92	.61	2.995	.085	.922	.358	Bireysel Spor	147	2.83	.70	Doğa Zekâsı	Takım Spor	74	2.15	.98	.046	.831	.285	.776	Bireysel Spor	147	2.11	1.00																																		
Bedensel/ Kinstestetik Zekâ	Takım Spor	74	2.37	.77	.532	.467	.849	.397																																																																																						
	Bireysel Spor	147	2.27	.82					Kişilerarası /Sosyal Zekâ	Takım Spor	74	2.95	.74	1.515	.220	1.276	.203	Bireysel Spor	147	2.81	.81	Kişisel/İçsel Zekâ	Takım Spor	74	2.92	.61	2.995	.085	.922	.358	Bireysel Spor	147	2.83	.70	Doğa Zekâsı	Takım Spor	74	2.15	.98	.046	.831	.285	.776	Bireysel Spor	147	2.11	1.00																																															
Kişilerarası /Sosyal Zekâ	Takım Spor	74	2.95	.74	1.515	.220	1.276	.203																																																																																						
	Bireysel Spor	147	2.81	.81					Kişisel/İçsel Zekâ	Takım Spor	74	2.92	.61	2.995	.085	.922	.358	Bireysel Spor	147	2.83	.70	Doğa Zekâsı	Takım Spor	74	2.15	.98	.046	.831	.285	.776	Bireysel Spor	147	2.11	1.00																																																												
Kişisel/İçsel Zekâ	Takım Spor	74	2.92	.61	2.995	.085	.922	.358																																																																																						
	Bireysel Spor	147	2.83	.70					Doğa Zekâsı	Takım Spor	74	2.15	.98	.046	.831	.285	.776	Bireysel Spor	147	2.11	1.00																																																																									
Doğa Zekâsı	Takım Spor	74	2.15	.98	.046	.831	.285	.776																																																																																						
	Bireysel Spor	147	2.11	1.00																																																																																										

Tablo 4.5. Spor yapan öğrencilerin branş ile çoklu zekâ düzeylerinin bağımsız gruplar t Testi analizi (devamı)

Alt Boyut	Branşı	N	$\bar{X}$	SS	Levene Testi		t	p
					F	p		
Genel Ortalama	Takım Sporu	74	2.52	.57	.57	.881	.759	.449
	Bireysel Spor	147	2.46	.59				

*p>.05; sd=219

Tablo 4.5'te göre "Sözel/dilsel zekâ" boyutunda spor yapanların branşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=-.275$; $p>0.05$). Buna göre takım sporu yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.55$, $SS=.63$) ve bireysel spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.57$, $SS=.68$); sözel/dilsel zekâ alanına "bana oldukça uygun" şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

"Mantıksal/Matematiksel zekâ" boyutunda spor yapanların branşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=1.179$; $p>0.05$). Buna göre mantıksal/matematiksel zekâ alanında takım sporu yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.45$, $SS=.75$) "bana oldukça uygun" şeklinde görüş belirttikleri, bireysel spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.32$, $SS=.74$) ise "bana kısmen uygun"; şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

"Görsel/uzamsal zekâ" boyutunda spor yapanların branşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=.165$; $p<0.05$). Buna göre görsel/uzamsal zekâ alanında takım sporu yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.40$, $SS=.74$) "bana oldukça uygun" şeklinde görüş belirttikleri ve bireysel spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.38$, $SS=.75$) ise "bana kısmen uygun" şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

"Müziksel/ritmik zekâ" boyutunda, spor yapanların branşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=.171$; $p>0.05$). Buna göre müziksel/ritmik zekâ alanında takım sporu yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.39$, $SS=.83$) ve bireysel spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.37$, $SS=.88$) ise "bana kısmen uygun" şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

“Bedensel/kinestetik zekâ” boyutunda spor yapanların branşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=.849$; $p>0.05$). Buna göre bedensel/kinestetik zekâ alanına takım sporu yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.37$, $SS=.77$) ve bireysel spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.27$, $SS=.82$) “bana kısmen uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

“Kişilerarası/sosyal zekâ” boyutunda spor yapanların branşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=1.276$; $p>0.05$). Buna göre takım sporu yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.95$, $SS=.74$) ve bireysel spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.81$, $SS=.81$); kişilerarası/sosyal zekâ alanına “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

“Kişisel/içsel zekâ” boyutunda spor yapanların branşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=.922$; $p>0.05$). Buna göre takım sporu yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.92$, $SS=.61$) ve bireysel spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.83$, $SS=.70$); kişilerarası/sosyal zekâ alanına “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

“Doğa zekâsı” boyutunda spor yapanların branşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=.285$; $p>0.05$). Buna göre takım sporu yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.15$; $SS=.98$) ve bireysel spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.11$, $SS=1.00$) doğa zekâsı alanına “bana kısmen uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

Ölçeğin genelinde ise spor yapanların branşa göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($t=.759$; $p>0.05$). Buna göre ölçeğin genelinde takım sporu yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.52$, $SS=.57$) ve bireysel spor yapan öğrencilerin ($\bar{X}=2.46$, $SS=.59$) “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarıları düzeyleri ile çoklu zekâ alanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını anlamak için Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi yapılmış ve sonuçları Tablo 4.6’da gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Öğrencilerin akademik başarıları ile çoklu zekâ alanları arasında korelasyon analizi sonuçları

	Sözel /Dilsel	Mantıksal/ matematiksel	Görsel/ Uzamsal	Müziksel/Ritmik	Bedensel/ Kinestetik	Kişilerarası/Sosyal	Özedönük/içsel	Doğacı/Varoluşçu	Çoklu zekâ
Sözel/dilsel zekâ	1								
Mantıksal/matematiksel	,532**	1							
Görsel/Uzamsal	,449**	,400**	1						
Müziksel/Ritmik	,328**	,200**	,401**	1					
Bedensel/Kinestetik	,500**	,514**	,621**	,457**	1				
Kişilerarası/Sosyal	,482**	,368**	,339**	,347**	,554**	1			
Özedönük/içsel	,553**	,429**	,366**	,303**	,515**	,531**	1		
Doğacı/Varoluşçu	,543**	,437**	,524**	,370**	,622**	,498**	,441**	1	
Çoklu Zekâ	,744**	,663**	,715**	,609**	,834**	,708**	,699**	,788**	1
Akademik başarı	,140**	,244**	,163**	-,019	,087	,063	,102*	,063	,140**

** p< 0.01 (2-yönlü), *p<.05 (2-Yönlü)

Tablo 4.6'daki korelasyon analizine göre “Sözel/Dilsel Zekâ” ile “Mantıksal/Matematiksel Zekâ” ($r=.53$, $p<.05$), “Bedensel/Kinestetik Zekâ” ($r=.50$, $p<.05$), “Özedönük/İçsel Zekâ” ($r=.55$, $p<.05$) boyutu ve “Doğacı/Varoluşçu Zekâ” ($r=.54$, $p<.05$) boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki varken, “Görsel/Uzamsal Zekâ” ($r=.44$, $p<.05$), “Müziksel/Ritmik Zekâ” ($r=.32$, $p<.05$) ve “Kişilerarası/Sosyal Zekâ” ($r=.48$, $p<.05$) boyutları ile arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. “Sözel/Dilsel Zekâ” ile akademik başarı arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki vardır ($r=.14$, $p<.05$).

“Mantıksal/Matematiksel Zekâ” ile “Bedensel/Kinestetik Zekâ” ($r=.51$, $p<.05$) pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki varken; “Özedönük/İçsel Zekâ” ($r=.42$, $p<.05$) boyutu, “Doğacı/Varoluşçu Zekâ” ($r=.43$, $p<.05$) boyutu, “Görsel/Uzamsal Zekâ” ($r=.40$, $p<.05$) ve “Kişilerarası/Sosyal Zekâ” ($r=.36$, $p<.05$) boyutları ile arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. “Sözel/Dilsel Zekâ” ile “Müziksel/Ritmik Zekâ” ($r=.20$, $p<.05$) ve akademik başarı ($r=.24$, $p<.05$) arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki vardır.

“Görsel/Uzamsal Zekâ” ile “Kişilerarası/Sosyal Zekâ” ($r=.33$, $p<.05$), “Müziksel/Ritmik Zekâ” ($r=.40$, $p<.05$) ve “Özedönük/İçsel Zekâ” ($r=.36$, $p<.05$) boyutu arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki varken; “Bedensel/Kinestetik Zekâ” ($r=.62$, $p<.05$) ve “Doğacı/Varoluşcu Zekâ” ($r=.52$, $p<.05$) boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır. “Görsel/Uzamsal Zekâ” ile akademik başarı ($r=.16$, $p<.05$) arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki vardır.

“Müziksel/Ritmik Zekâ” ile “Kişilerarası/Sosyal Zekâ” ($r=.34$, $p<.05$), “Özedönük/İçsel Zekâ” ($r=.30$, $p<.05$), “Bedensel/Kinestetik Zekâ” ($r=.45$, $p<.05$) ve “Doğacı/Varoluşcu Zekâ” ($r=.37$, $p<.05$) boyutu arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. “Müziksel/Ritmik Zekâ” ile akademik başarı ($r=-.019$, $p<.05$) arasında negatif yönde çok zayıf bir ilişki vardır.

“Bedensel/Kinestetik Zekâ” ile “Kişilerarası/Sosyal Zekâ” ($r=.55$, $p<.05$), “Özedönük/İçsel Zekâ” ($r=.51$, $p<.05$), “Doğacı/Varoluşcu Zekâ” ($r=.62$, $p<.05$) boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır. “Bedensel/Kinestetik Zekâ” ile akademik başarı ($r=.087$, $p<.05$) arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki vardır.

“Kişilerarası/Sosyal Zekâ” ile “Özedönük/İçsel Zekâ” ($r=.53$, $p<.05$) boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki varken; “Doğacı/Varoluşcu Zekâ” ($r=.49$, $p<.05$) boyutu ile arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. “Kişilerarası/Sosyal Zekâ” ile akademik başarı ($r=.063$, $p<.05$) arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki vardır.

“Özedönük/İçsel Zekâ” ile “Doğacı/Varoluşcu Zekâ” ($r=.44$, $p<.05$) boyutu ile arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. “Özedönük/İçsel Zekâ” ile akademik başarı ($r=.102$, $p<.05$) arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki vardır. Öğrencilerin Çoklu Zekâ düzeyleri ile akademik başarı arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki vardır ($r=.140$, $p<.05$).

5. TARTIŞMA

Bu bölümde; farklı lise türlerinde tahsil gören, spor yapan ve yapmayan öğrencilerin akademik başarıları ile çoklu zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve evvelce konuyla alakalı yapılmış araştırmaların mukayese edilmesine yer verilerek elde edilen bulgular sırasıyla tartışılacaktır. Problem cümlemiz “Lise öğrencilerinin çoklu zekâ düzeylerinin çeşitli değişkenlerle (cinsiyet, spor yapma yapmama durumu, spor branşı, lise türü, akademik başarı) arasında herhangi ilişki var mıdır” şeklinde.

Tablo 4.1. incelendiğinde, araştırmaya katılan lise öğrencilerinin cinsiyetleri ile çoklu zekâ düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p < 0.05$). Sözel/dilsel zekâ, görsel/uzamsal zekâ, müziksel/ritmik zekâ, bedensel/kinestetik zekâ, kişilerarası zekâ, kişisel/içsel zekâ, doğa zekâsı boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı, sadece mantıksal/matematikselsel zekâ boyutunda cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Akın (2021), elit sporcuların çoklu zekâ düzeylerinin incelediği çalışmasında elit sporcuların cinsiyetlerine göre mantıksal/matematikselsel zekâ boyutunda istatistiki olarak anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. Bu sonuç çalışma sonucumuzla benzerlik göstermektedir.

Literatürde konuyla ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında bizim çalışma sonuçlarımıza benzer çalışmalara rastlanmaktadır (Sarıcaoğlu ve Arıkan 2013; Kaya vd., 2015; Metan ve Küçük 2017; Taşgın ve Korucuk 2019; Çalı ve Kangalgil (2020); Saygın Yücel 2021; Şahinler 2021). Saygın Yücel (2021), muhasebe derslerindeki akademik başarı ile çoklu zekâ alanları arasındaki ilişkinin incelenmesi adlı çalışmasında öğrencilerin cinsiyetine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığını tespit etmiştir. Taşgın ve Korucuk (2019), meslek yüksekokulu öğrencilerinin çoklu zekâ alanlarını incelemiştir. Sonuç olarak öğrencilerin cinsiyetleri ile çoklu zekâ alanları arasında anlamlı bir fark olmadığını tespit etmiştir. Tekin (2008) orta öğretim kurumlarında öğrenim gören ve spor yapan öğrencilerin

cinsiyet degiskenine göre mantıksal-matematiksel zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. İzci ve ark. (2007) dersane öğrencilerinin çoklu zekâ boyutları üzerine yapmış oldukları çalışmalarında, cinsiyet değişkenine göre zekâ alanları arasında anlamlı bir fark olmadığını tespit etmiştir. Bu sonuçlar çalışmamızın bulgularıyla benzerlik göstermektedir.

Literatürde çalışma sonuçlarımızla paralellik göstermeyen çalışmalar da görülmektedir (Okur vd., 2013; Şentürk ve Yazıcı 2020; Ceylan ve Karaç Öcal 2021). Örneğin, Ceylan ve Karaç Öcal (2021), spor lisesi ve güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin çoklu zekâ alanları ve problem çözme becerilerini incelemiş, sonuç olarak cinsiyet ve çoklu zekâ alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık tespit etmiştir. İzci ve Sucu (2014), üniversite öğrencilerinin çoklu zekâ profillerini incelemiş, sonuç olarak öğrencilerin çoklu zekâ alanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulmuştur.

Tablo 4.2 ve Tablo 4.3 incelendiğinde çoklu zekâ ölçeğinin genelinde öğrenim görülen okul türüne göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($F=1.001$; $p<.05$). Bedensel/kinestetik zekâ ve kişilerarası/sosyal zekâ boyutlarında öğrenim görülen okul türüne göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Sözel/dilsel zekâ, mantıksal/matematiksel zekâ, görsel/uzamsal zekâ, müziksel/ritmik zekâ, kişisel/içsel zekâ, doğa zekâsı boyutlarında öğrenim görülen okul türüne göre istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu lakin Scheffe testi sonucunda gruplar arasında önemli bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Literatürde konuyla ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında; Güloğlu ve Özay Köse (2020), sosyal bilimler ve fen lisesi öğrencilerinin çoklu zekâ alanlarını farklı değişkenler açısından incelemiş, çalışmada sosyal bilimler ve fen lisesi öğrencilerinin çoklu zekâ alanları düzeylerinin okul türüne göre bedensel, sosyal, özedönük, müziksel, sözel ve görsel zekâ alan puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Güloğlu ve Özay Köse (2019), sosyal bilimler ve fen lisesi öğrencilerinin çoklu zekâ ve öğrenme stillerinin biyoloji başarı ve tutumuna etkisini incelediği çalışmasında bedensel, sosyal bireylerarası, görsel uzamsal, özedönük bireysel, müzikal ritmik ve sözel zekâ alanı puanlarının okul türü

bakımından karşılaştırıldığında aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını belirlemiştir. Ekici (2011), tarafından yapılan çalışmada 15 farklı üniversitenin beden eğitimi ve spor bölümünde okuyan öğrencilerin çoklu zekâ alanlarını karşılaştırmıştır. Yapılan analizlerin sonucunda öğrencilerin mezun oldukları okul türü bakımından kıyaslandığında çoklu zekâ alanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Saygın Yücel (2021) tarafından yapılan muhasebe alanındaki okul başarısıyla çoklu zekâ türleri arasındaki ilişkinin incelenmesi adlı çalışmada, öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre çoklu zekâ alanları arasında tüm boyutlarda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu sonuçlar çalışma sonuçlarımızla paralellik göstermektedir.

Yapılan araştırmalara bakıldığında konuyla alakalı çalışmalarda tersi yönde bulgulara da rastlanmaktadır. Seyis vd., (2013), ortaöğretimde eğitim alan öğrencilerin motivasyonları ve duygusal zekâlarıyla okuldaki ders başarıları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında öğrencilerin akademik başarı puanlarının okudukları okul türlerine bağlı olarak anlamlı düzeyde farklılaştığını tespit etmiştir. Güllü ve Tekin (2009) genel liselerde eğitim alanlarla spor lisesi öğrencilerinin çoklu zekâ türlerini kıyasladığı çalışmada okul türü ile çoklu zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu saptamıştır. Abacı ve Baran (2007) tarafından yapılan üniversitede öğrenim gören öğrencilerin çoklu zekâ alanlarıyla farklı değişkenler arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada öğrencilerin çoklu zekâ alanları ile okudukları bölümleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Taşgın ve Korucuk' un (2019) yaptığı çalışma sonucunda öğrencilerin bölümleri ile sözel dilsel, mantıksal matematiksel, görsel uzamsal, içsel ve sosyal zekâları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Farklı lise türlerinde öğrenim gören öğrencilerin çoklu zekâ alanlarının araştırıldığı çalışmalarda fen lisesinde okuyan öğrencilerin mantıksal-matematiksel zekâ alanı puanlarının farklı lise türündeki öğrencilerden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Korkmaz ve Yeşil, 2011; Öztürkmen, 2006). Fen lisesinde öğrenim görenlerin farklı lise türlerinde öğrenim görenlere oranla çoklu zekâ türlerinin irdelendiği çalışmalarda ise fen lisesinde okuyanların doğa zekâsı puanının diğer okul türlerinde eğitim alanlara göre daha yukarıda olduğu tespit edilmiştir (Kırıcı, 2009; Korkmaz ve Yeşil, 2011). Ceylan ve Karaç Öcal (2021) yaptıkları çalışmanın sonunda lise türü ile çoklu zekâ ölçeği ve alt boyutları olan

bedensel zekâ, kişilerarası zekâ, içsel zekâ, mantıksal zekâ, doğacı zekâ, sözel zekâ ve görsel zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir fark tespit etmiştir.

Tablo 4.4 incelendiğinde araştırmaya katılan spor yapan ve yapmayan öğrencilerin çoklu zekâ alanlarının tüm alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($t=6.336$; $p<0.05$). Spor yapan öğrencilerin ($\bar{x}=2.70$, $SS=.54$) “bana oldukça uygun” şeklinde görüş belirttikleri ve spor yapmayan öğrencilerin ($\bar{x}=2.39$, $SS=.53$) ise “bana kısmen uygun” şeklinde görüş belirttikleri görülmüştür. İstatistiksel açıdan anlamlı farklılığın spor yapan öğrenciler lehine olduğu gözlenmiştir.

Yapılan araştırmalara bakıldığında çalışma sonuçlarımıza benzer çalışmalara rastlanmaktadır (Tekin 2008; Yurt ve Polat 2015; Ermiş vd., 2018; Şentürk ve Yazıcı 2020; Sarı ve Bozdağ 2021). Şentürk ve Yazıcı (2020) yaptığı çalışmanın sonucunda tüm alt boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki bulmuştur. Sarı ve Bozdağ (2021) lise öğrencilerinin çoklu zekâ alanları ve sporda yaşam becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi adlı çalışmasında spor yapan öğrencilerin çoklu zekâ puan ortalamalarının spor yapmayan öğrencilere kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğunu tespit etmiştir. Tekin (2008) spor yapan öğrencilerin, mantıksal-matematiksel zekâ ve bedensel kinestetik zekâ alanları arasında spor yapanlar lehine anlamlı bir farklılık bulmuştur. Tekin’in (2008) bu bulgusu çalışma sonuçlarımızla benzerlik göstermektedir.

Literatüre bakıldığında konuyla ilgili yapılan çalışmalarda tersi yönde bulgulara da rastlanmaktadır. Metan ve Küçük (2017) tarafından yapılan “12-14 yaş grubu düzenli spor yapan ve yapmayan bireylerin çoklu zekâ yönüyle karşılaştırılması” konulu çalışmada 12 yaşındaki öğrencilerin spor yapıp yapmama durumuna göre hiçbir zekâ alanında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Ermiş (2012) çalışmasında spor yapan ve yapmayan öğrenciler arasında mantıksal zekâ, görsel, müziksel zekâ, içsel zekâ ve doğacı zekâ puanları bakımından istatistiksel açıdan anlamlı bir fark tespit etmediği görülmüştür. Bu sonuçlar araştırmamızın sonuçları ile çelişmektedir.

Tablo 4.5 incelendiğinde araştırmaya katılan spor yapan öğrencilerin branşa göre (takım sporu, bireysel spor) çoklu zekâ alanları arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir ($t=.759$; $p>0.05$).

Tekin (2008), yapmış olduğu çalışmada orta öğretim kurumlarında öğrenim gören ve spor yapan öğrencilerin sözel dilsel zekâ, mantıksal-matematiksel zekâ, görsel uzamsal zekâ, müziksel ritmik zekâ, bedensel kinestetik zekâ ve doğacı zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Kartal (2012) farklı kulüplerde, farklı branşlarda spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin içsel zekâ düzeyleri açısından istatistikî açıdan anlamlı bir fark olmadığını tespit etmiştir. Kaya vd., (2015) Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bedensel/kinestetik zekâ alanlarının farklı değişkenler açısından incelediği çalışmanın sonunda araştırmaya katılanların spor türü değişkenine göre bedensel/kinestetik zekâları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir. Akın (2021), elit sporcuların çoklu zekâ düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi adlı çalışmasında, çoklu zekâ türleri ile yapılan spor branşı arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir.

Araştırma sonuçlarımızla farklılık gösteren çalışmalar da mevcuttur(Altınok 2008; Polat vd., 2018; Şentürk ve Yazıcı 2020). Örneğin Altınok (2008), beden eğitimi öğrencilerinin bazı değişkenlere göre çoklu zekâ alanlarının incelenmesi adlı çalışmasında spor türü bakımından takım sporları ve bireysel sporlar arasında anlamlı farklılık tespit etmiştir. Polat vd., (2019) spor bilimleri alanında özel yetenek sınavına giren adayların çoklu zekâ alanlarının incelenmesi adlı çalışmasında yapılan spor branşına göre içsel zekâ alanında gruplar arası anlamlı bir fark tespit etmiştir. Şentürk ve Yazıcı (2020), sporcuların çoklu zekâ düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi: ordu ili örneği adlı çalışmasında spor dalına göre çoklu zekâ düzeyleri incelendiğinde, spor branşına göre sözel zekâ, mantıksal zekâ, müziksel zekâ, bedensel zekâ, doğacı zekâ ve içsel zekâ alt boyutlarının puan ortalamalarının anlamlı şekilde farklılaştığını tespit etmiştir.

Tablo 4.6 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarı düzeyleri ile çoklu zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Korelasyon analizine göre sözel/dilsel zekâ ile mantıksal/matematiksel zekâ,

bedensel/kinestetik zekâ, özedönük/içsel zekâ ve doğacı/varoluşcu zekâ boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki vardır. Görsel/uzamsal zekâ, müziksel/ritmik zekâ ve kişilerarası/sosyal zekâ boyutları ile arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki vardır. Sözel/dilsel zekâ ile akademik başarı arasında pozitif yönde çok zayıf bir ilişki vardır.

Literatürde bakıldığında araştırma sonuçlarımıza benzer çalışmalara rastlanmaktadır (Yurt ve Polat 2015; Ermiş vd., 2018; Sarı ve Bozdağ 2021). Örneğin Sarı ve Bozdağ (2021) lise öğrencilerinin çoklu zekâ alanları ve sporda yaşam becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi adlı çalışmada spor yapan öğrencilerin çoklu zekâ puan ortalamalarının spor yapmayan öğrencilere kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğunu tespit etmiştir. Kaya vd., (2015) Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bedensel/kinestetik zekâ alanlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi ve akademik başarı arasındaki ilişkisinin belirlenmesi için yaptığı çalışmada bedensel/kinestetik zekâ ile akademik başarı arasında anlamlı bir ilişki bulmuştur. Yapılmış olan bu çalışmalara bakıldığında bizim çalışmamızı desteklemektedir.

Literatürde konu ile ilgili yapılan araştırmalarda tersi yönde bulgulara da rastlanmaktadır. Güloğlu ve Uzay Köse (2020), sosyal bilimler lisesi öğrencilerinin çoklu zeka alanları ile biyoloji akademik başarı ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığını tespit etmiştir. Ermiş (2012) spor yapan ve yapmayan öğrenciler arasında mantıksal zekâ, görsel, müziksel zekâ, içsel zekâ ve doğacı zekâ puanları bakımından istatistiksel açıdan anlamlı bir fark tespit etmediği görülmüştür. Tatlı (2004), ortaöğretim öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada, spor yapan öğrencilerle spor yapmayan öğrencilerin akademik başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını tespit etmiştir

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen verilere dayanarak ulaşılan genel sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

1. Cinsiyet değişkenine göre mantıksal/matematiksel zekâ boyutunda erkek öğrencilerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.
2. Okul türü değişkenine göre sözel/dilsel zekâ, mantıksal/matematiksel zekâ, görsel/uzamsal zekâ, müziksel/ritmik zekâ, kişisel/içsel zekâ, doğa zekâsı alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı fark olduğu, fakat Scheffe testi sonucunda gruplar arasında önemli bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.
3. Çoklu zekâ alanlarının tüm alt boyutlarında spor yapan öğrenciler lehine istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.
4. Spor yapan öğrencilerin branşa göre (takım sporu, bireysel spor) çoklu zekâ alanları arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir.
5. Araştırmaya katılan öğrencilerin akademik başarı düzeyleri ile çoklu zekâ alanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

6.2. Öneriler

1. Bu araştırma bulguları 10. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Araştırmacılar bu konuyu çeşitli sınıf kademelerinde inceleyebilirler.
2. Bu araştırmanın sonuçları Bursa ve Balıkesir'deki devlet okulları ile sınırlıdır. Farklı il ve ilçelerde özel okulların da dâhil edildiği konuyla ilgili yeni araştırmalar yapılabilir. Böylece devlet okulları ve özel okullar arasındaki fark veya benzerlik görülebilir.

3. Araştırmaya daha fazla spor branşı dahil edilerek uygulanabilir.

4. Çoklu Zekâ Kuramı uygulamaları, yarı deneysel çalışma ile farklı sınıf düzeylerinde ve farklı ünitelerde de uygulanıp, kuramın öğrenciler üzerindeki gelişimi izlenebilir.

KAYNAKLAR

Abacı, R. ve Baran, A. (2007). Üniversite öğrencilerinin çoklu zekâ düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişki. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-13.

Abay, A. R. ve Keleşoğlu, F. (2016). Okul sosyal hizmeti perspektifinden lise öğrencilerinin akademik başarı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (11), 9-25. DOI: 10.17828/yalovasosbil.286917

Aduke, A. F. (2015). Time management and students academic performance in higher institutions, Nigeria-a case study of Ekiti State. *International Research in Education*, 3(2), 1-12. doi:https://doi.org/10.5296/ire.v3i2.7126

Akar, F. (2017). Purposes and characteristics of internet use of adolescents. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 7(2), 257-286. http://dx.doi.org/10.14527/pegagog.2017.010

Akın, Y. (2021). *Elit sporcuların çoklu zekâ düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi.

Akınoğlu, O. (2014). Çoklu zekâ kuramı. B. Oral (Der.), *Öğrenme, öğretme, kuram ve yaklaşımları* içinde (ss. 413-428). Ankara: Pegem Akademi.

Akyüz, Y. (2012). *Türk eğitim tarihi* (22. bs.). Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.

Alpman, C. (1972). *Eğitimin bütünlüğü içinde beden eğitimi ve çağlar boyunca gelişimi*. İstanbul: Milli Eğitim Yayınları.

Altınok, E. (2008). *Beden Eğitimi öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Çoklu Zekâ Alanlarının İncelenmesi*.Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.

Altuğ, T., Gürsoy, R. ve Saygın, Ö. (2018). Antalya’da bazı liselerde bulunan ve farklı branşlarda yer alan sporcular ile sedanterlerin el tercihi ve okul akademik başarısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 115-125.

Amman, M. T. (2000). Spor sosyolojisi. İkizler, C. (Der.), *Sporla sosyal bilimler* içinde (ss. 85-150). İstanbul: Alfa Yayınları.

Arı, R. ve Saban, A. (2000). *Sınıfyönetimi*. Konya: Ceylan Ofset.

Armstrong, T. (1994). *Multiple intelligences in the classroom*. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.

Armstrong, T. (2000). *Multiple intelligences in the classroom* (2. bs.). Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.

Armstrong, T. (2009). *Multiple intelligences in the classroom* (3. bs.). Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.

Avcı, A. (2014). *Eğitim bilimine giriş*. İstanbul: Elit Kültür.

Aydın, A. (2010). *Eğitim psikolojisi gelişim, öğrenme, öğretim* (11. bs.). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Aydoğan, Y., Özyürek, A. ve Akduman, G.G. (2015). Okul öncesi dönem çocuklarının spora ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 3(1), 103-115. https://doi.org/10.14486/IJSCS265

Bakan, İ. ve Güler, B. (2017). Duygusal zekânın, yaşam doyumu ve akademik başarıya etkileri ve demografik özellikler bağlamında algı farklılıkları. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19(33), 1-11. <https://doi.org/10.18493/kmusekad.399210>

Baltaş, A. (2003). *Öğrenmede ve sınavlarda üstün başarı* (20. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Bayram, S. (2019). *Düzenli spor yapan ve yapmayan ortaokul öğrencilerinin motorsal beceri düzeyleri ve akademik başarılarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.

Belenli, T. (2014). *Tarih öğretimi ve çoklu zekâ kuramı: tarih nasıl öğretilir*. İstanbul: Yeni İnsan.

Bilge, M., Münüroğlu, S. ve Gündüz, N. (2000). Türk bayan hentbol milli takımı oyuncularının somatotip profilleri ve yabancı ülke sporcuları ile karşılaştırılması. *Spor Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 102.

Bingöl, C. ve Alpkaya, U. (2016). Spor yapan ve spor yapmayan lise öğrencilerinin özsaygı düzeylerinin incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 31-37. <https://doi.org/10.22396/sbd.2016.3>

Brown, D. R. ve Blanton, C. J. (2002). Physical activity, sports participation, and suicidal behavior among college students. *Medicine and Science in Sports and Exercise*, 34(7), 1087-1096. <https://doi.org/10.1097/00005768-200207000-00006>

Buluş, M., Duru, E., Balkıs, M. ve Duru, S. (2011). Öğretmen adaylarında öğrenme stratejilerinin ve bireysel özelliklerin akademik başarıyı yordamadaki rolü. *Eğitim ve Bilim*, 36 (161), 186-198.

Burrows, R., Correa-Burrows, P., Orellana, Y., Almagiá, A., Lizana, P. ve Ivanovic, D. (2014). Scheduled physical activity is associated with better academic performance in Chilean school-age children. *Journal of Physical Activity and Health*, 11(8), 1600-1606. <https://doi.org/10.1123/jpah.2013-0125>

Bümen, N. T. (2002). *Okulda çoklu zekâ kuramı* (2. bs.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Bümen, N. T. (2005). *Okulda çoklu zekâ kuramı* (3. bs.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Cengiz, Ş. Ş. ve Pulur, A. (2008). 12 haftalık futbol eğitiminin 8-10 yaş grubu çocukların bedensel-kinestetik ve müzik zekâ gelişimi üzerine etkisi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 165-173.

Cengiz, R. ve Taşmektepligil, M. (2016). Spor üzerine sosyolojik bir çözümleme: Spor merkezleri (Samsun örneği). *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, 56. 4 Mart 2021 tarihinde, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/abuhsbd/issue/32964/366317> adresinden erişildi.

Ceylan, O. ve Karaç, Y. (2021). Spor lisesi ve güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin çoklu zekâ alanları ve problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 5(1), 97-110

Coe P.D., Pivarnik J.M., Womack J.C., Reeves M.W. ve Malina R.M.: (2006). Effect of physical education and activity levels on academic achievement in children. *Medicine and science in sports and exercise*, 38(8), 1515 – 1519.

Çalı, O. ve Kangalgil, M. (2020). Spor liselerinde öğrenim gören öğrencilerin çoklu zekâ alanlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi (İç Anadolu Bölgesi örneği). *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 2(2), 49-57

Çiriş, V. (2018). *11. ve 12. sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin liderlik özelliklerine etkisinin spor yapma durumu açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.

- Çobanoğlu, Y. (1992). Çocuk eğitiminde spor olgusunun tarihsel gelişimi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 10-11.
- Demirel, Ö., Başbay, A. ve Erdem, E. (2006). *Eğitimde çoklu zekâ kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirtaş, H. ve Çınar, İ. (2004). Yönetici, öğretmen, veli ve öğrencilerin başarı algısı ve eğitime ilişkin görüşleri: Malatya ili örneği. [Bildiri sunumu]. 13. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya.
- Demirtaş, H. ve Güneş, H. (2002). *Eğitim yönetimi ve denetimi sözlüğü*. Ankara: Anı.
- Durmuş, G. (2015). *Gençlerin tenis spor dalını seçmelerinde motivasyonu etkileyen unsurlar*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi.
- Ekici S. (2011) Multiple intelligence levels of physical education and sports school students. *Educational Research and Review*, 6 (21):1018-1026.
- Emamvirdi, R. (2013). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerinin sağlıklı ilgili yaşam kalitesinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Erciş, S. (2013). *Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinin spor müsabakalarındaki verimliliklerinin veri zarflama Analizi (VZA) İle göreceli olarak değerlendirilmesi ve karşılaştırılması*. Yayımlanmamış doktora tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Ermış, E. (2012). *Aktif spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre çoklu zekâlarının karşılaştırılması*. Yayımlanmamış doktora tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Ermış, E., Ermış, A., ve İmamoğlu, O. (2018). Erişkinlik aşamasında öğrencilerde spor ve çoklu zekâ ilişkisi. *ElectronicTurkish Studies*, 13(18), 589-598.
- Fraenkel, J. R., and Wallen, N. E. (2006). *How to design and evaluate research in education* (7th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. New York: Basic Books.
- Gardner, H. (1999). *Intelligence reframed*. New York: Basic Books.
- Gardner, H. (2004). *Zihin çerçeveleri: Çoklu zekâ kuramı*. (E. Kılıç, Çev.). İstanbul: Alfa.
- Gezer, H. (2014). *Spor yapan ve spor yapmayan emniyet teşkilatı mensuplarının yaşam doyumu ve tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla: Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Güllü, M., ve Tekin, M. (2009). Spor Lisesi Öğrencileri İle Genel Lise Öğrencilerinin Çoklu Zekâ Alanlarının Karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 247-258.
- Güloğlu, F. ve Özay Köse, E. (2019). Sosyal Bilimler ve Fen Lisesi Öğrencilerinin Öğrenme Stilllerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 287-307. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/etad/issue/51092/570440>
- Güloğlu, F. ve Özay Köse, E. (2020). Sosyal bilimler ve fen lisesi öğrencilerinin çoklu zekâ alanlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(13), 1-17. <https://doi.org/10.29129/inujse.570417>
- Güneş, A. (2002). *Okullarda beden eğitimi ve oyun öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Günkör, C. (2017). Eğitim ve kalkınma ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 3(1), 14-32.

- İlter, İ. (2019). *Ortaokulda okuyan aktif atletizm sporcularının yaratıcılık ve çoklu zekâ alanlarıyla olan ilişkilerinin araştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Amasya: Amasya Üniversitesi.
- İnal, A. N. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- İnan, G. (2015). *İlkokullarda Türkçe dersinde kullanılan metinlerin çoklu zekâ kuramı açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- İzci, E., Kara, A. ve Dalaman, F. (2007). Dershane öğrencilerinin çoklu zeka kuramı açısından. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(21), 1-14.
- İzci, E., ve Sucu, H. Ö. (2014). Üniversite öğrencilerinin çoklu zekâ profillerinin incelenmesi (Nevşehir Üniversitesi örneği). *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 12-21.
- Kagan, L. ve Kagan, S. (2000). *Multiple intelligences: Kagan cooperative learning*. San Clemente: Kagan Publishing.
- Kahn, A. S. (1984). *Social psychology*. Dubuque Iowa: Wm.C Brown Publishers.
- Kalaycı, Ş. (2006). *Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Karahüseyinoğlu, M. F. (2015). Spor sosyolojisi. E. Demir, (Der.), *Spor bilimlerine giriş* içinde (ss. 209-252). Ankara: Nobel.
- Karavelioğlu, M. B. (2012). *İşbirliğine dayalı öğretim yöntemi ile komut yönteminin futbola özgü beceri öğrenimine etkisinin araştırılması*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Kartal, B. (2012). *Farklı branşlarda spor yapan ve spor yapmayan öğrencilerin çoklu zekâ kuramına göre karşılaştırılması*. Yayınlanmamış doktora tezi. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Kaya, H., Karakaş, G. ve Gizdem, S. (2015). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bedensel/kinestetik zekâsı ile akademik başarılarının incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(1), 66-74.
- Keleş, Ö. F. ve Alpkaya, U. (2016). Orta okul öğrencilerinin düzenli sportif aktivite ve okul başarı puanlarının karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 31-36.
- Keskin, G. ve Sezgin, B. (2009). Bir grup ergende akademik başarı durumuna etki eden etmenlerin belirlenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(10), 3-18.
- Kılıçgil, E. (1998). *Sosyal çevre ve spor ilişkileri*, Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Kırıcı, M. (2009). *Ortaöğretim fen bölümü öğrencilerinin çoklu zekâ kuramına göre zekâ alanlarıyla öğrenme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi.
- Koçak, F. (2014). Üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumları: bir ölçek geliştirme çalışması. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 59-69. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000254
- Konur, M. (2010). *İlköğretim 3,4 ve 5. sınıf öğrencilerinin çoklu zekâ kuramına göre sahip oldukları zekâ alanları ve akademik başarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi.
- Korkmaz, Ö. ve Yeşil, R. (2011). Orta öğretim son sınıf öğrencilerinin öz algıları çerçevesinde çoklu zekâ profilleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(3), 117-135
- Korkmaz, S. ve Çakır, V. (2016). Uluslararası olimpiik kongre çıktılarında "Barış" teması. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 2(3), 102-111. <https://doi.org/>

- Kuru, E. (2001). Kinestetik zekâ ve beden eğitimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 217-229.
- Küçük, V. ve Koç, H. (2015). Psiko - sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9, 1-11.
- Laird, Y., Fawcner, S. ve Niven, A. (2018). A grounded theory of how social support influences physical activity in adolescent girls. *International journal of qualitative studies on health and well-being*, 13(1), 1435099. <https://doi.org/10.1080/17482631.2018.1435099>
- Lazear, D. (2000). *The intelligent curriculum*. New York: Zephyr Press.
- Metan, H. ve Küçük, V. (2017). 12-14 yaş grubu düzenli spor yapan ve yapmayan bireylerin çoklu zekâ yönüyle karşılaştırılması. *Journal of International Social Research*, 10(49), 327-333.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2019). *İlköğretim beden eğitimi dersi (1-8. sınıflar) öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları Yayınları.
- Mirzeoğlu, N. (2011). *Bilim temelleri: Spor bilimlerine giriş*. Ankara: Spor Yayınevi.
- Mücevher, M. H., Demirgil, Z. ve Erdem R. (2016). Sportif aktivitelerin akademik başarı üzerindeki etkisi: SDÜ İİBF öğrencileri üzerine bir araştırma. V. Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi - Bildiriler Kitabı I.
- Nartgün, Ş. ve Çakır, M. (2014). Lise öğrencilerinin akademik başarılarının akademik güdülenme ve akademik erteleme eğilimleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 379-391.
- Nergiz, S. (2018). *Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin olumlu sosyal ve saldırgan davranışları ile okula yönelik tutumlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- Okur E., Özdilek Ş.Y. ve Sezer B., (2013). Çoklu zekâ alanlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Kastamonu Education Journal*, 21(2), 737-758.
- Okur, K. (2012). *Sporcuların kazanmaya yönelik algılarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Orhan, M. (2015). *15-17 yaş grubu spor yapan öğrencilerle spor yapmayan öğrencilerin öğrenim başarıları yönünden karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi.
- Ömeroğlu, E. ve Kandır, A. (2005). *Bilişsel gelişim*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Özdoğru, A. (2018). Çocuk ve ergenlerin okul dışı zamanlarda spor aktivitelerine katılımı. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 86-101. <https://doi.org/10.17155/omuspd.321959>
- Öztürkmen, B. (2006). *Ortaöğretim öğrencilerinin çoklu zekâ kuramına göre zekâ alanlarıyla öğrenme stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi.
- Pehlivan, Z. (2004). Fair-play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-53. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000028
- Pena-Acuna, B. and Pisonero, C. G. (2017). Ethnography and emotions: cultural intelligence applied to motherhood migration process. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 237, 446-451.
- Polat, D. (2018). *Spor bilimleri alanında özel yetenek sınavına giren adayların çoklu zekâ alanlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi.

Polat, D., Biçer, M. ve Gürer, B. (2019). Spor bilimleri alanında özel yetenek sınavına giren adayların çoklu zekâ alanlarının incelenmesi. *Journal of History School*, 43, 1613-1628.

Polat, E. (2017). Kaygı düzeyi ve akademik özyeterlik inancının akademik başarı ile ilişkisi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 1-22. <https://doi.org/10.11611/yead.312024>

Pole, G. T. (2000). Application for the theory of multiple intelligences to second language learners in classroom situations. 4 Mart 2021 tarihinde, <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED454739.pdf> adresinden erişildi.

Rasberry C. N., Lee S. M., Robin L., Laris B.A., Russell L.A., Coyle K.K., Nihiser A.J. (2011). The association between school based physical activity. *Including Physical Education*, 52, 10-20. <https://doi.org/10.1016/j.ypped.2011.01.027>

Rettig, M. (2005). Using the multiple intelligences to enhance instruction for young children and young children with disabilities. *Early Childhood Education Journal*. 32(4), 255. <https://doi.org/10.1007/s10643-004-0865-2>

Saban, A. (2001). *Çoklu zekâ teorisi ve eğitim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Saban, A. (2004). *Çoklu zekâ teorisi ve eğitim* (4. bs.). İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.

Saban, A. (2005). *Çoklu zekâ teorisi ve eğitim* (5. bs.). İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.

Saban, A. (2009). *Öğrenme öğretme süreci*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Saban, A. (2010). *Çoklu zekâ kuramı ve Türk eğitim sistemine yansımaları* (6. bs.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Sarı, H. G. ve Bozdağ, B. (2021). Lise öğrencilerinin çoklu zekâ alanları ve sporda yaşam becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 130-144 . DOI: 10.38021/asbid.904800

Sarıcaoğlu, A. ve Arıkan, A. (2013). Zekâ türleri, öğrencilerin yabancı dil başarıları ve seçilmiş değişkenler üzerine bir çalışma. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 5(2), 110-122.

Saygılı, G., Atay, E., Eraslan, M. ve Hekim, M. (2015). Düzenli olarak spor yapan ve yapmayan öğrencilerin kişilik özellikleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 161-170.

Saygın Yücel, T. (2021). Muhasebe Derslerindeki Akademik Başarı ile Çoklu Zekâ alanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (89), 45-74. DOI: 10.25095/mufad.851933

Selçuk, Z. (1999). *Gelişim ve öğrenme eğitim psikolojisi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Selçuk, Z., Kayılı, H. ve Okut, L. (2002). *Çoklu zekâ uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Seyis, S, Yazıcı, H ve Altun, F . (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin motivasyonları ve duygusal zekâ ları ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(197), 51-63. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/milliegitim/issue/36167/406559>

Sivrikaya, A. H. (2009). *Çoklu zekâ kuramına dayalı öğretim yönteminin 6. sınıf öğrencilerinde beden eğitimi ders başarısına etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Sivrikaya, K. ve Aydın, S. (2017). Elit atıcıların çoklu zekâ özelliklerinin cinsiyet, kullandıkları silah türü ve yaş faktörlerine göre karşılaştırılması. *İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 79-94.

Small, E. (2006). *Kids and sports*. (H. Pınar, Çev.). İstanbul: Optimist Yayınları.

Solmaz, B. ve Aydın, O. (2012). Popüler kültür ve spor merkezlerine yönelik bir araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 1(4). 4 Mart 2021 tarihinde, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/e-gifder/issue/7471/98381> adresinden erişildi.

Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sternberg, R. J. (1997). The concept of intelligence and its role in lifelong learning and success. *American Psychologist*, 52(10), 1030-1037.

Sternberg, R. J. (2005). The theory of successful intelligence. *Interamerican Journal of Psychology*, 39(2), 189-202.

Şahinler, Y. (2021). Tenis sporcularının demografik değişkenler açısından zekâ türlerinin incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(2), 76-92 .

Şahinler, Y. ve Ersoy, A. (2019). Sporcuların zihinsel dayanıklılıklarının farklı değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(2), 168-177. <https://doi.org/10.24289/ijsser.558658>

Şentürk, B. ve Yazıcı, A. (2020). Sporcuların çoklu zekâ düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi: Ordu ili örneği. *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 2(1), 36-48.

Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. ve Ullman, J. B. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston, MA: Pearson.

Tanır, H. (2013). *İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinde fiziksel aktivite düzeyi ve bazı antropometrik özelliklerin akademik başarı ile ilişkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.

Taş, H. ve Minaz, M. B. (2019). Yeni ilkököl 4. sınıf Türkçe dersi öğretim programının programın öğeleri bağlamında öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Journal of Human Sciences*, 16(2), 428-446.

Taşkın, A. ve Korucuk, M. (2019). Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Çoklu Zekâ Alanlarının İncelenmesi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 12(2), 550-575. DOI: 10.30831/akukey.426706

Tekin, M. (2008). *Orta Öğretimde öğrenim gören öğrencilerden spor yapan ve yapmayanlar arasındaki yaratıcılık ve çoklu zekâ alanlarının araştırılması*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Tatlı, İ. (2004). *Niğde ilinde ortaöğretimde okuyan lisanslı sporcular ile spor yapmayanların atılganlık, yalnızlık, depresyon ve akademik başarıları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi.

Temiz, N. (2007). *Çoklu zekâ kuramı okulda ve sınıfta*. Ankara: Nobel Yayınları.

Trudeau F. ve Shephard R.J.: (2008) Physical education, school physical activity, school sports and academic performance. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 5:10.

Türk Dil Kurumu (TDK). (2019). *Türkçe sözlük* (11. bs.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Ville, C. A. (1979). *Biología*. (M. N. Şişli, A. N. Bozcuk, S. Bozcuk ve A. Boşgelmez, Çev.). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi. (Orijinal eserin yayın tarihi 1979).

Vural, B. (2005). *Öğrenci merkezli eğitim ve çoklu zekâ*. İstanbul: Hayat Yayınları.

- Yaşar, M. ve Balkıs, M. (2004). Pamukkale üniversitesi eğitim fakültesinde yaz okuluna kayıt yaptıran öğrencilerin başarısızlık nedenlerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (15), 130-156.
- Yavuz, K. E. (2005). *Çoklu zekâ teorisi uygulama rehberi*. Ankara: Ceceli Yayınları.
- Yavuzer, H. (2012). *Ana-baba okulu* (16. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazıcı, A. G. (2014). Toplumsal dinamizm ve spor. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3(1), 394-405. <https://doi.org/10.7884/teke.280>
- Yelkikalan, N. (2006). 21. yüzyılda girişimcinin yeni özelliği: Duygusal zekâ. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 39-51.
- Yetim, A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri dergisi*, 5(1), 63-72.
- Yetim, A. (2014). *Sosyoloji ve spor* (6. bs.). Ankara: Berikan Yayınevi.
- Yetim, A. (2015). *Sosyoloji ve spor* (7. bs.). Ankara: Berikan Yayınevi.
- Yetim, A. ve Cengiz, R. (2010). *İletişim ve spor*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Yıldırım, İ. (2010). *Anne baba desteği ve başarı* (2. bs.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yılmaz, E. (2014). *Güçlü yön temelli yaklaşımın yükseköğretimde İngilizce dersinde devam, akademik başarı ve motivasyon üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- York, T. T., Gibson, C., ve Rankin, S. (2015). Defining and measuring academic success. *Practical Assessment, Research, and Evaluation*, 20(1), 5. <https://doi.org/10.7275/hz5x-tx03>
- Yurt, E. ve S. Polat (2015), The effectiveness of multiple intelligence applications on academic achievement: a meta-analysi. *Journal of Social Studies Education Research*, 6(1), 84-122.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Ali Osman FERİK
Eğitim	
Lise	Bursa Çınar Lisesi (2002)
Lisans	Balıkesir Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (2004-2008)
Yüksek Lisans	Balıkesir Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı (2019-2021)
Doktora	
Yabancı Dil Bilgisi	
İngilizce	Temel Bilgi Düzeyi
Üye Olunan Mesleki Kuruluşlar	
Kuruluş Adı	Dağ-Der Eğitim-Bir-Sen TFFHGD TÜFAD

EKLER

EK-1: Etik Kurul Kararı

KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU					
ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI		"Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile Çoklu Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"			
DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili	
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ			Türkçe ☒	İngilizce ☐ Diğer ☐
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU			Türkçe ☒	İngilizce ☐ Diğer ☐
	OLGU RAPOR FORMU			Türkçe ☒	İngilizce ☐ Diğer ☐
	ARAŞTIRMA BROŞÜRÜ			Türkçe ☒	İngilizce ☐ Diğer ☐
DEĞERLENDİRİLEN DİĞER BELGELER	Belge Adı	Açıklama			
	SİGORTA	☐			
	ARAŞTIRMA BÜTÇESİ	☒			
	BİYOLOJİK MATERYEL TRANSFER FORMU	☐			
	ILAN	☐			
	YILLIK BİLDİRİM	☐			
	SONUÇ RAPORU	☐			
	GÜVENLİLİK (HİLDİRİMLERİ)	☐			
DİĞER:					
KARAR BİLGİLERİ	Karar No:2020/220		Tarih: 25.11.2020		
	<p><small>Yukarıda bilgileri verilen başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmanın/çalışmanın gerekeceği, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve uygun bulunmuş olup araştırmanın/çalışmanın başvuru dosyasında belirtilen merkezlerden izin alınması şartıyla gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel sakınca bulunmadığına toplantıya katılan etik kurul üye tam sayısının oybirliği ile karar vermiştir. İlaç ve Biyolojik Ürünlerin Klinik Araştırmaları Hakkında Yönetmelik kapsamında yer alan araştırmalar/çalışmalar için Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu'ndan izin alınması gerekmektedir.</small></p>				
KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU					
ETİK KURULUN ÇALIŞMA ESASI		İlaç ve Biyolojik Ürünlerin Klinik Araştırmaları Hakkında Yönetmelik, İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu			
BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI:					
Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet	Araştırma ile ilişki	Katılım *
Prof.Dr.Fuat EREL	Göğüs Hastalıkları AD	BAÜN Tıp Fakültesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☐ H ☐
Prof.Dr.Gülten ERKEN	Fizyoloji AD	BAÜN Tıp Fakültesi	E ☐ K ☒	E ☐ H ☒	E ☐ H ☐
Doç.Dr.Akın USTA	Kadın Hastalıkları ve Doğum AD	BAÜN Tıp Fakültesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☐ H ☒
Doç.Dr.Eren ALTUN	Patoloji AD	BAÜN Tıp Fakültesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☐ H ☒
Dr.Öğr.Üyesi Elif AKSÖZ	Tıbbi Farmakoloji AD	BAÜN Tıp Fakültesi	E ☐ K ☒	E ☐ H ☒	E ☐ H ☐
Üzm.Dr.Mehmet ÇALIŞKAN	Halk Sağlığı Bölümü	Balıkesir KEAS Organize Sanayi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☐ H ☐
Av.Erman ARDA	Avukat	Serbest	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☐ H ☐
Hüsnü KUNDAKÇI	Eczacı	Balıkesir Sağlık Uygulama ve Arç.Hast.	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☐ H ☐
Serhat ALDEMİR	Emekli		E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☐ H ☐
<p>Etik Kurul Başkanının Unvanı/Adı/Soyadı:Prof.Dr.Fuat EREL İmza:</p>					
<small>Not: Etik kurul başkanı, imzasının yer almadığı her sayfaya imza atmalıdır.</small>					

EK-2: Kişisel Bilgi Formu

Değerli Öğrenciler,

Bu anketin amacı: “Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile Çoklu Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”dir. Araştırma tamamen bilimsel bir amaca hitap etmektedir. Yanıtlayacağınız anket sadece araştırmacı tarafından kullanılacak, elde edilen veriler araştırmamızın amacı dışında kullanılmayacaktır.

Bu anketi içtenlikle, eksiksiz ve doğru olarak doldurmanız, araştırmamızın sağlıklı sonuçlar vermesi bakımından son derece önemlidir. Ankette yer alan her bir soruyu okuduktan sonra uygun gördüğünüz seçeneğin bulunduğu parantezin içerisine (X) işareti koyunuz.

Araştırmama ayırdığınız zaman ve değerli katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Ali Osman FERİK
Balıkesir Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

1) Yaşınız?

1- 15   2- 16   3- 17

2) Cinsiyetiniz?

1-Kız   2-Erkek

3) Okul türünüz?

1-Fen Lisesi
2-Anadolu Lisesi
3-Anadolu İmam - Hatip Lisesi
4-Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
5-Güzel Sanatlar Lisesi

4) Spor yapıyor musunuz?

1-Evet 2-Hayır

5) Spor yapıyorsanız?

1-Takım sporu 2-Bireysel spor

6) Spor yapıyorsanız branşınız?

.....

7) 2020/2021 Eğitim- Öğretim yılı birinci dönem not ortalamanız kaçtır? (Ortalamanız için E-Okula bakmanız gereklidir. 100lük sistem üzerinden değer yazınız.)

EK-3: Veli İzin Belgesi

Sevgili anne-baba,

Çocuğunuzu Doç. Dr. Ahmet Haktan SİVRİKAYA danışmanlığında Ali Osman FERİK tarafından yürütülen “Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile Çoklu Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı araştırmaya dâhil etmek istiyoruz.

Bu araştırmanın amacı farklı lise türlerinde öğrenim gören, spor yapan ve yapmayan öğrencilerin akademik başarıları ile çoklu zekâ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmaya tahminen 30 dakika süre ayırmanız istenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için beklenen, bütün soruların eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, en uygun cevapların verilmesidir. Bu formu okuyup onaylamanız, çocuğunuzun araştırmaya katılmasını kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup gizli tutulacaktır; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında şimdi veya sonra daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya aliosman.ferik@baun.edu.tr e-posta adresinden ulaşabilirsiniz. Araştırma tamamlandığında size özel sonuçların sizinle paylaşılmasını istiyorsanız lütfen araştırmacıya iletiniz.

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Ali Osman FERİK

İmzası:

İletişim Bilgileri: aliosman.ferik@baun.edu.tr

Veli ya da Vasisinin

Adı-Soyadı:

İmzası:

İletişim Bilgileri:

EK-4: Öğrencilere Yönelik Çoklu Zekâ Alanları Gözlem Formu

Öğrencilere Yönelik Çoklu Zeka Alanları Gözlem Formu	0	1	2	3	4
1. Normal öğrencilerden daha iyi yazar					
2. Uzun hikayeler ve fıkralar anlatır.					
3. İsimler, yerler ve tarihler hakkında hafızası güçlüdür.					
4. Yaşına uygun kelimeleri doğru bir şekilde telaffuz eder.					
5. Yaşına göre iyi bir kelime hazinesine sahiptir.					
6. Başkaları ile yüksek düzeyde sözel iletişime girer ve sözel tartışmalarda başarılıdır.					
7. Tekerlemeleri ve kelime oyunlarını çok sever.					
8. Kitap okumayı çok sever.					
9. Öğrendiği yeni kelimeleri anlamlarına uygun olarak konuşma veya yazı dilinde kullanır.					
10. Dinleyerek öğrenmeyi sever.					
11. Olayların oluşumu ve işleyişi hakkında çok soru sorar.					
12. Sayılarla çalışmayı ve hesaplama yapmayı çok sever.					
13. Matematik dersini çok sever.					
14. Mantıksal bulmacaları çözmeyi ve satranç veya dama gibi stratejik oyunları oynamayı çok sever.					
15. Nesneleri kategorilere ayırmayı veya olayları belli bir mantıksal ilişki içinde düzenlemeyi sever.					
16. Matematiksel hesaplama oyunlarını çok sever.					
17. Bilgisayar oyunlarını ilginç bulur.					
18. Fen bilgisi dersinde deney yapmayı ve yeni şeyler denemeyi sever.					
19. Yaşıtlarına kıyasla soyut düşünebilme veya sebep-sonuç ilişkisi kurabilme kabiliyetleri çok iyi gelişmiştir.					
20. Makinelerin nasıl çalıştığına dair çok soru sorar.					
21. Renklere karşı çok hassas ve duyarlıdır.					
22. Haritaları, çizelgeleri, diyagramları veya tabloları sadece düz metinden oluşan yazılı materyallere kıyasla daha kolay anlar.					
23. Sanat içerikli etkinlikleri sever.					
24. Arkadaşlarına oranla daha çok hayal kurar.					
25. Yaşına göre yüksek düzeyde beceri gerektiren figürleri ve resimleri çizer.					
26. Filmleri, slaytları ve benzeri diğer görsel sunuları izlemeyi sever.					
27. Yaşına göre ilginç üç boyutlu yapılar veya modeller oluşturur.					
28. Okurken kelimelere oranla resimlerden daha çok öğrenir.					
29. Varlıkların görsel imgelerini veya daha önceden bulunduğu yerleri çok iyi ve net olarak hatırlar.					
30. Okuma materyallerine sık sık karamalar yapar.					
31. Şarkıların melodilerini çok iyi hatırlar.					
32. Güzel şarkı söyleyebilme sesine ve yeteneğine sahiptir.					
33. Bir müzik aletini çok iyi çalar ya da çalmayı çok sever.					
34. Müzik dersini çok sever.					
35. Konuşurken veya hareket ederken elleri ve ayakları ile ritim tutar.					
36. Farkında olmadan kendi kendine mırıldanır.					
37. Ders çalışırken farkında olmadan masaya vurarak ritim tutar.					
38. Çevresindeki seslere karşı aşırı duyarlı ve hassastır.					
39. Bir şarkıyı duyduğunda farkında olmadan ona eşlik eder.					
40. Ders çalışırken veya bir şey öğrenirken müzik dinlemekten çok hoşlanır.					
41. Bir veya birden fazla sportif faaliyette başarılıdır.					
42. Bir yerde uzun süre kaldığında hareket etmeye veya kıvılcılamaya başlar.					
43. Başkalarının jest, mimik ve yüz ifadelerini kolaylıkla taklit eder.					

44. Gördüğü her nesneyi dokunarak inceleme ve analiz etme eğilimindedir.					
45. Koşmayı, sıçramayı ve benzeri fiziksel hareketleri yapmayı çok sever.					
46. El becerisi gerektiren etkinliklerde çok başarılıdır.					
47. Kendini veya meramını anlatmada kendine özgü dramatik bir yolu vardır ve vücut dilini çok iyi kullanır.					
48. Çamurla oynamayı veya diğer devinimsel nitelikteki etkinliklere katılmayı sever.					
49. Bir şeyi parçalarına ayırmayı ve onları tekrar birleştirmeyi çok sever.					
50. Bir şeyi en iyi yaparak ve yaşayarak öğrenir.					
51. Arkadaşlarıyla ya da akranlarıyla sosyalleşmeyi çok sever.					
52. Grup içerisinde doğal bir lider görüntüsündedir.					
53. Problemi olan arkadaşlarına her zaman yardım eder.					
54. Dışarıda iken kendi başına çaresine bakabilir.					
55. Başkaları ile birlikte ders çalışmayı veya oyun oynamayı çok sever.					
56. En az iki veya üç arkadaşı vardır ve onları sık sık arar					
57. Başkaları daima onunla birlikte olmak ister.					
58. Başkalarına selam verir, onların hatırlarını sorar ve onları çok önemser.					
59. Empati yeteneği çok gelişmiştir.					
60. Bir şeyi başkalarıyla işbirliği yaparak, onlarla paylaşarak veya onlara öğretmekten öğrenmeyi sever.					
61. Bağımsız olma eğilimindedir.					
62. Kendisinin zayıf ve güçlü yanları hakkında gerçekçi bir görüşe sahiptir.					
63. Yalnız oynamaya veya ders çalışmaya bırakıldığında daha başarılıdır.					
64. Hakkında çok fazla bahsetmediği en az bir ilgisi, hobisi veya uğraşısı vardır.					
65. Hayattaki amacının ne olduğuna ilişkin iyi bir anlayışa sahiptir.					
66. Duygularını, hislerini ve düşüncelerini açıklıkla ve doğru bir şekilde dile getirir.					
67. Hayattaki başarılarından ve başarısızlıklarından ders almasını bilir.					
68. Kendine güveni yüksektir.					
69. Yaptığı işin bilincindedir ve başkalarına pek fazla akıl danışmaz.					
70. Kendine saygısı yüksektir.					
71. Doğaya, hayvanat bahçelerine veya tarihsel müzelere olan gezileri çok sever.					
72. Doğa olaylarına ve oluşumlarına (örneğin, volkanlara, dağlara ve bulutlara) karşı çok hassas ve duyarlıdır.					
73. Sınıftaki çiçekleri sular ve onların bakımını üstlenir.					
74. Ekoloji, doğa, bitkiler, hayvanlar vb. Konuları işlerken çok meraklanır.					
75. Sınıfta hayvan hakları veya çevreyi koruma ile ilgili ateşli konuşmalar yapar.					
76. Kuş beslemek, kelebek ve böcek koleksiyonu oluşturmak gibi doğa ile ilgili projelere katılmayı çok sever.					
77. Doğayı ve canlıları içeren konularda çok başarılıdır.					
78. Toprakla oynamayı ve bitki yetiştirmeyi çok sever.					
79. Mevsimlere ve iklim olaylarına karşı çok ilgilidir.					
80. Çevre bilinci çok iyi gelişmiştir.					

EK-5: İl Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Dilekçesi

T.C BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Danışmanı olduğum Ali Osman FERİK isimli öğrencimin “Spor Yapan ve Yapmayan Lise Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile Çoklu Zekâ Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tez çalışması için Bursa ilinde bulunan Çamlıca Anadolu Lisesi, Hüseyin Özdilek Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Fatih Anadolu İmam-Hatip Lisesi, İMKB Fen Lisesi, Zeki Müren Güzel Sanatlar Lisesi ile Balıkesir ilinde bulunan Rahmi Kula Anadolu Lisesi öğrencileri üzerinde 2020-2021 eğitim-öğretim yılı I. Dönem içerisinde anket uygulaması gerekmektedir.

Bu çalışmanın yapılabilmesi için Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü ile Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli iznin verilmesi hususunda gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

15.12.2020

Doç. Dr. Ahmet Haktan SİVRİKAYA

Ek 1: Anket örneği

Ek2: Kişisel Bilgi Formu

Ek3: Veli İzin Belgesi

Eğitimde, bilimde, sanatta çağdaş...

